

راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)

سمیه کرداری^۱

رضا سعادت‌نیا^۲

چکیده

هویت یک کشور نشئت گرفته از فرهنگ آن بوده و امنیت فرهنگی به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های امنیت ملی می‌تواند الگوی کارآمد برای سوگیری‌های سیاسی و راهبردی را ارائه کند که بر اساس سوابق موجود بیشترین حجم دشمنان اغلب در این زمینه صورت می‌گیرد. از دیدگاه مقام معظم رهبری الگو قراردادن قرآن کریم در همه امور تضمین‌کننده ارتقای امنیت فرهنگی جامعه بوده که با بررسی دقیق و علمی می‌توان راهکارهای اجرایی به‌منظور ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه را استخراج کرد. هدف اصلی این تحقیق «تبیین راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری» است. به همین منظور با بررسی تکمیلی بیانات معظم له در حوزه قرآنی از سال ۱۳۶۸ تاکنون تعداد ۱۰ مفهوم اصلی، ۴۲ کد محوری و ۷۴۰ کد اولیه استخراج گردید. این تحقیق با روش کیفی بر اساس تحلیل محتوا با کدگذاری از طریق نرم‌افزار مکس کیودا^۳ و تحلیل بیانات مقام معظم رهبری صورت گرفته و از نوع کاربردی است. جامعه آماری تحقیق ۱۲۰ نفر از استادان دانشگاه و حوزه بوده که در انتخاب آن‌ها با روش هدفمند سعی گردیده مرتبطان واقعی انتخاب شوند. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزارهای اس‌پی‌اس‌اس^۴ و مکس کیودا بهره‌برداری شده است. بر مبنای یافته‌های تحقیق عواملی از قبیل سبک زندگی قرآنی، تسلط به علوم و فنون تلاوت، آموزه‌های اعتقادی، توجه به معنویت قرآن، استمرار تلاوت قرآن، تلاوت با توجه به معانی، آموزش عمومی، آموزه‌های عبادی و موسیقی قرآنی از اهمیت بیشتری برای ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم برخوردار هستند.

کلیدواژه‌ها

قرآن، امنیت، فرهنگ، اندیشه‌های مقام معظم رهبری

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی. (نویسنده مسئول) kerdarisomayeh@gmail.com

۲. استادیار دانشگاه علوم و معارف قرآنی. Dr.saadatnia@yahoo.com

3. Maxqda

4. Spss

۱- مقدمه

امنیت فرهنگی که مهم‌ترین و نامحسوس‌ترین بُعد امنیت ملی بوده و در ذیل موضوع امنیت ملی قرار می‌گیرد و از مؤلفه‌های اصلی آن به شمار می‌رود، به وضعیت و شرایطی اطلاق می‌شود که در جریان آن، یک ملت می‌تواند ضمن حفظ هویت فرهنگی خود، مسیر تکامل و پیشرفت را به سوی آینده پیماید. بی‌شک گسترش معنویت و فضای اخلاقی و فرهنگی در جامعه آمال و غایت دین است و آن‌چنان اهمیت دارد که پیغمبر اسلام (ص) هدف نبوت و نخصت خود را در این جمله خلاصه کرد: «إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ/برانگیخته شدم برای اخلاق نیک». (طبرسی، ۱۳۷۰: ۸) ایمان و عقیده در مغزی پدید می‌گردد و پایدار می‌ماند که اخلاق پاک او را آماده کرده باشد. از راهکارهای اساسی برای ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه، توجه به آموزه‌های قرآن کریم به‌عنوان یکی از مصادیق ذکر الهی است که در آیات و روایات بر آن تأکید فراوان شده و نقش به‌سزایی در تشکیل جامعه قرآنی دارد. درباره تأثیرگذاری‌های معنویت قرآن بر امنیت فرهنگی جامعه همین بس که پس از گذشت قرن‌ها از عصر نزول قرآن مشاهده می‌کنیم که چگونه مردم عالم شیفته و جذب آیات الهی می‌شوند و دل آنان برای پذیرش حق نرم می‌شود. گزارش‌های تاریخی از صدر اسلام حاکی از آن است که آنچه موجب گسترش دین اسلام در سال‌های نخست رسالت شد، شخصیت معنوی پیامبر (ص) و ادبیات معنوی قرآن کریم بود. به گفته مصطفی صادق رافعی «هر کس آیاتی از قرآن را می‌شنید، راهی جز تسلیم شدن در برابر آن را نداشت. صدای خالص قرآن، همه اجزای مغز شنونده را لمس می‌کند؛ و این همانند متنی که بر او خوانده شود نبود؛ بلکه هم‌چون چیزی بود که در روح او ذوب و آمیخته شود.» (رافعی، ۱۹۷۳: ق: ۱۶) مسلماً توجه به قرآن کریم و آموزه‌های آن موجب ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه شده و انسان را به درجات عالی معنویت می‌رساند. این تحقیق به‌منظور اتخاذ راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری موردبررسی قرار گرفته است.

۱-۱- بیان مسئله

فرهنگ مؤلفه اصلی قدرت ملی بوده و اقتدار فرهنگی در نظام جمهوری اسلامی ایران برگرفته از اصول و مبانی فرهنگ اسلامی است. به‌منظور زمینه‌سازی تمدن اسلامی وظیفه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، چه آحاد مردم و چه مسئولان در همه سطوح، تربیت مردم بر اساس جهان‌بینی اسلامی و معنویت الهی آن است. در چنین شرایطی علاوه بر تثبیت نظام جمهوری اسلامی ایران باعث نفوذ و کارآمدی تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیرندگان آن بوده و در عرصه بین‌المللی نیز قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران افزایش می‌یابد. از سویی دیگر با توجه فعالیت روزافزون دشمنان در حوزه فرهنگی بیم آن می‌رود که هرگونه غفلت در حوزه فرهنگی موجب خسران در عرصه‌های مختلف به‌خصوص امنیتی خواهد داشت. امنیت فرهنگی موجب

آرامش روح و روانی جامعه گردیده که ابعاد مختلفی از قبیل کنترل هنجارهای اجتماعی، حفظ ارزش‌ها، پرداختن به اخلاقیات و ارتقاء کرامت انسانی بر آن مؤثر هستند. آن چیزی که به یک‌باره می‌توان به این ابعاد دست پیدا کرد؛ فرهنگ‌سازی آموزه‌های قرآن کریم در جامعه است. به‌عنوان مثال در سال‌های اخیر از سبک زندگی؛ یکی از مؤلفه‌های مهم در امنیت فرهنگی جامعه، مطالب فراوان و متنوعی در حوزه‌های مختلف اجتماعی مطرح شده ولی به سبک زندگی قرآنی از منظر قرآن و منویات مقام معظم رهبری پرداخت نشده و بالطبع الگوی سبک زندگی در جامعه اسلامی منطبق با سبک‌های غیراسلامی (اغلب نشئت گرفته از عملیات روانی کشورهای غربی و ...) گردیده است. با بررسی کامل بیانات مقام معظم رهبری ایشان مهم‌ترین عامل ارتقاء سطح فرهنگی جامعه را، سبک زندگی قرآنی معرفی فرموده‌اند. کسانی که با ایمان راسخ و تلاوت صحیح قرآن مادام‌العمر هدایت خود را به دست قرآن سپرده‌اند (بیانات: ۱۳۸۶/۶/۲۲) از معارف قرآنی به‌عنوان درس زندگی استفاده می‌کنند (بیانات: ۱۳۸۹/۵/۲۱) محیط و جامعه (بیانات: ۱۳۹۴/۳/۲۸) افکار و اعمال خود را قرآنی می‌کنند (بیانات: ۱۳۸۵/۷/۴) امید به آینده را برای حرکت در صراط مستقیم از قرآن فرامی‌گیرند (بیانات: ۱۳۸۴/۷/۱۴) و ... ازجمله مواردی است که با سبک زندگی قرآنی به‌منظور برقراری امنیت فرهنگی در جامعه دست پیدا کرد. ایشان انس با قرآن را از مراحل آموزه‌های قرآن دانسته که در لسان‌العرب، از کلمه «انس» به معنای آرامش و در برابر «وحشت» یاد شده است. (این منظور، ق ۱۴۱۴: ۱۴) انس با قرآن وقتی حاصل می‌شود که تمام افکار و عقاید انسان منطبق بر تعالیم اسلامی باشد و قرآن و تمام آموزه‌های مربوطه را با زندگی خود عجزین کند امام صادق (ع) در اصول کافی می‌فرماید: «مردم بالیمان که در سنین جوانی قرآن بخوانند، قرآن با گوشت و خونشان آمیخته می‌شود ...» (کلینی، ۲: ۶۰۳). مسئله اصلی این است که چگونه می‌توان در پرتو قرآن کریم سطح امنیت فرهنگی را ارتقا بخشید؟ چه راهکارهایی در این زمینه متصور است؟

محقق در این تحقیق با تأکید بر فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا درصدد پاسخ به این مسئله است.

۱-۲ بیان اهداف

۱-۲-۱ هدف اصلی

تبیین راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری.

۱-۲-۲ اهداف فرعی

- ۱- بررسی آموزه‌های قرآنی مؤثر بر ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری.
- ۲- بررسی هنر قرآنی مؤثر بر ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری.

۱. مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ هُوَ شَاطِئٌ مُؤْمِنٌ اَخْلَطَ الْقُرْآنَ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ وَ خَلَّهَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَعَ الشَّعْرَةِ الْكَرِيمَةِ...

۱-۳-۱- بیان سؤالات**۱-۳-۱- سؤال اصلی**

راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری کدامند؟

۱-۳-۲- سؤالات فرعی

۱- آموزه‌های قرآن مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری در ارتقای امنیت فرهنگی کدامند؟

۲- هنر قرآنی برای ارائه راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری کدامند؟

۱-۴- بیان فرضیه‌ها

این تحقیق به دلیل رویکرد اکتشافی فاقد فرضیه است.

۱-۵- بیان ضرورت و اهمیت تحقیق**۱-۵-۱- بیان ضرورت تحقیق**

کینه‌توزی دیرینه دشمنان جمهوری اسلامی ایران به‌خصوص در حوزه فرهنگی پایدار بوده و ضرورت دارد که راهکارهای مقابله‌ای متقن، مستند و محکم در این زمینه ارائه گردد. در غیر این صورت موجب مشکلاتی از قبیل موارد زیر خواهد شد:

۱- خدشه واردشدن به مشارکت عمومی مردم در حل مشکلات ۲- دل‌بستگی نداشتن مردم به سرزمین ملی ۳- خدشه به اتحاد و همبستگی بین مردم ۴- ضربه به بنیه اعتقادی، اقتصادی و فرهنگی مردم ۵- بروز مشکلات عدیده روحی، نداشتن ثبات در تصمیم‌گیری و امید نداشتن به آینده

۱-۵-۲- بیان اهمیت تحقیق

جامعه دینی و حکمرانی اسلامی بدون امنیت فرهنگی امکان‌پذیر نیست. اساس مشکلات جهان اسلام دوری از قرآن بوده و اتحاد و یکدلی مسلمانان در سایه نزدیکی به قرآن امکان‌پذیر است؛ بنابراین برقراری امنیت فرهنگی بر اساس آموزه‌های قرآنی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده که می‌تواند در تحکیم عوامل زیر که قطعاً در امنیت فرهنگی جامعه تأثیر مثبت خواهند داشت مؤثر باشد:

۱- ایجاد سبک زندگی قرآنی در جامعه ۲- آشنایی جامع با معانی و معارف قرآنی ۳- انس گرفتن جامعه با قرآن کریم ۴- تأمل و تدبیر در وضع کردن قوانین و مطابقت دادن آن با آموزه‌های قرآنی ۵- ایجاد همدلی و همبستگی در جوامع ۶- رفع مشکلات مسلمانان توسط قرآن کریم

۲- مبانی نظری تحقیق**۲-۱- پیشینه تحقیق**

با بررسی‌های به‌عمل‌آمده از کتابخانه، مراکز پژوهشی، وب‌گاه‌های نور مگز و ایران‌داک، تاکنون هیچ پروژه تحقیقاتی، پایان‌نامه و رساله‌ای با عنوان یا هدف مقاله حاضر که به «راهکارهای ارتقای امنیت

فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری» می‌پردازد انجام نشده است ولی مقالاتی در زمینه امنیت فرهنگی و قرآن کریم به شرح زیر به چاپ رسیده است:

۱- مقاله‌ای به نام «امنیت فرهنگی در جامعه اسلامی از منظر نهج البلاغه» توسط مجید بابالیان و در فصلنامه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، تابستان ۱۳۹۳، شماره ۱۰۱۱۵۵ به چاپ رسیده که امنیت فرهنگی جامعه را از منظر نهج البلاغه مورد بررسی قرار داده است. نتیجه حاصله از این تحقیق عبارت است از: «تعالیم روح‌بخش کتاب نهج البلاغه می‌تواند این چنین نتیجه گرفت که در صورت افزایش آگاهی و بصیرت و ایمان و دین‌باوری مردم و نیز گسترش روحیه امریه معروف و نهی از منکر و تولی و تبری و الگوپذیری دینی و پاسداشت سنت‌های صحیح گذشتگان و همچنین ارضای صحیح غریزه جنسی و نیز برقراری عدالت و رفع بیکاری و فقر، می‌توان زمینه‌های تحقق امنیت فرهنگی را فراهم کرد. در مقابل با مبارزه علیه شبهه افکنی و تهاجم فرهنگی و نیز التقاط و رفاه‌طلبی و حاکمان نالایق، می‌توان موانع رسیدن به امنیت فرهنگی را میان برداشت»

۲- مقاله‌ای بانام «نظریه معنویت در قرآن بر پایه روش نظریه زمینه‌ای» که توسط سعیدی، محمد مسعود تهیه و در دو فصلنامه کتاب قیم، شماره ۲۲ سال ۱۳۹۹ به چاپ رسیده است و مفهوم معنویت از منظر قرآن مورد بررسی قرار گرفته است. مهم‌ترین نتیجه حاصله از این تحقیق عبارت است از: «قرآن مردم را بر جست‌وجوی امر قدسی ترغیب می‌نماید و خصوصیات نیز برای چنین جست‌وجویی برمی‌شمارد. همچنین، قرآن ملازمات، بسترها و شرایط زمینه‌ای تحقق معنویت و عملکردهایی را که می‌توانند مصادیق جست‌وجوی امر قدسی باشند، یادآوری و معرفی می‌کند. بعلاوه، قرآن از آنچه مانع حصول معنویت در رفتار و زندگی انسان‌ها می‌شود یا بسترهای معنوی را فرومی‌ریزد یا عملکردهای معنوی را بی‌خاصیت می‌گرداند، پرهیز می‌دهد. در عوض، قرآن با هدف تشویق انسان‌ها به رفتار جست‌وجوگرانه معنوی، پیامدها و نتایج زندگی همراه با معنویت را توصیف می‌کند».

۲-۲- مفاهیم و اصطلاحات

قرآن: کتاب مقدس دین اسلام است و در باور مسلمانان سخنان خدا یکتا بانام اصلی «الله» است که وی به صورت وحی و توسط جبرئیل بر پیامبر اسلام، محمد بن عبدالله، نازل کرده است. مسلمانان، قرآن را بزرگ‌ترین معجزه محمد و روشن‌ترین دلیل بر پیامبری او می‌دانند. قرآن اصلی‌ترین منبع وحی در اسلام به شمار می‌آید و به زبان عربی نوشته شده است. کلمه قرآن در لغت به معنی «قرائت کردن» و «خواندن» است و مسلمانان معمولاً به آن با عناوینی مانند «قرآن کریم» و «قرآن مجید» اشاره می‌کنند. (معرفت، ۱۳۷۹: ۱۴)

تلاوت: ریشه تلاوت از (ت ل و) بوده و با مفهوم متابعت (الفرایدی، ۱۴۰۸ ق: ۸/ ۱۳۴) یادشده و یک

اصطلاح قرآنی است که به خواندن قرآن و تفکر در معانی آن اطلاق می‌گردد (راغب اصفهانی، ۱۴۱۲ ق: ۱۶۷). تلاوت ویژه کتب آسمانی بوده و دنبال کلمات و معانی است (مصطفوی، ۱۳۸۵ ش: ۱/ ۲۹۳). **معنویت:** معنویت در لغت، مصدر جعلی از ریشه معنا و به مفهوم معنوی بودن است. واژه معنوی که با یای نسبت همراه شده، منسوب به معنا در مقابل لفظی است و به معانی حقیقی، راست، اصلی، ذاتی، مطلق، باطنی و روحانی آمده است و در مقابل مادی، صوری و ظاهری قرار می‌گیرد. (دهخدا، ۱۳۷۷ ش: ۱۴/ ۲۱۱۹۰) معنا در لغت که معنوی منسوب به اوست، این گونه برگردان شده است: مقصود، مراد، حقیقت، باطن، مطلب و موضوع، مفهوم کلام و سخن (معین، ۱۳۶۰ ش: ۶/ ۴۲۴۴).

فرهنگ: واژه فرهنگ در سیر تاریخی خود، معانی مختلفی را به خود گرفته است از جمله: ادب، ریت، دانش، معرفت، آداب و رسوم و آثار علمی و ادبی یک ملت، پرورش بزرگی، فضیلت، شکوهمندی، هنر، حکمت و نیز تعلیم و تربیت، آموزش و پرورش، مکتب و ایدئولوژی (صاحبی، ۱۴۰۰: ۶۰).

امنیت فرهنگی: امنیت فرهنگی به معنی قابلیت و توانایی حکومت‌ها در حفظ و دفاع از ارزش‌ها، ایده‌ها هویت و به‌طور کلی فرهنگ خاص جامعه است به‌نحوی که این شاکله تشکیل‌دهنده ساختار فرهنگی ملی یک کشور در داخل سیستم دولت ملت و متمایزکننده ملت یک کشور از کشورهای دیگر است (یردان‌پناه، ۱۳۹۱: ۳).

قرآنی: واژه هنر در زبان سانسکریت، ترکیبی از دو کلمه سو به معنی نیک و ر یا نره به معنای زن و مرد است، در زبان اوستایی سین به‌ها تبدیل شده و واژه هنر ایجاد گشته است که در زبان فارسی میانه به شکل امروزی (هنر) درآمده است که به معنای انسان کامل و فرزانه است. هنر قرآنی به مجموعه صوت، لحن، موسیقی قرآنی، بیان رنگ‌ها، نحوه نوشتن قصه‌گویی و موارد مشابه هنری اطلاق می‌گردد (فقه، ۱۳۷۴: ۱۳).

۳-۲- تعاریف متغیرها

متغیر وابسته (تابع): قرآن کریم، **متغیر واسطه و کنترل‌کننده:** بیانات مقام معظم رهبری، **متغیر مستقل:** امنیت فرهنگی

۴-۲- ادبیات تحقیق

به دلیل هویت بخشی فرهنگ و نقش و جایگاهی در توسعه و پیشرفت هر جامعه دارد مقوله امنیت فرهنگی از جایگاه و اهمیت خاصی برخوردار است. یکی از اصلی‌ترین عامل آن در جوامع اسلامی توجه به آموزه‌های قرآن کریم است. از دیدگاه مقام معظم رهبری توجه به آیات شریفه قرآن با تأمل و تدبر، دقت در معانی، مفاهیم و معارف قرآنی، انس گرفتن مردم و جامعه با قرآن، آموزش و برنامه‌ریزی بدون وقفه و

دائمی، تسلط به علوم و فنون تلاوت و توجه به موسیقی قرآنی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذاری آیات شریفه قرآن بر معنویت افزایی جامعه بوده و موجب خروج از غفلت، پیشرفت همه‌جانبه، انتخاب سبک زندگی قرآنی و سالم، چیره شدن بر پلیدی‌های دشمنان و در نهایت ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه خواهد شد. ادبیات تحقیق در دو مقوله (امنیت فرهنگی و آموزه‌های قرآن کریم) تهیه و در زیر تشریح می‌گردد:

۱-۴-۲-۱ نیت فرهنگی

امنیت فرهنگ به دلیل نقش مهم در جامعه همواره موردتوجه انقلاب اسلامی و امامین انقلاب بوده و فرهنگی که چنین نقشی را در جامعه ایفا می‌کند می‌تواند از جهات مختلف مورد تهدید دشمنان قرار گیرد که امنیت این فرهنگ موضوعیت یافته و فهم و درک نظر فرماندهی معظم کل قوا ضروری به نظر می‌رسد (علیزاده، ۱۳۹۳: ص ۳۴) در بیانات مقام معظم رهبری نیز فرهنگ یکی از پایه‌های اساسی قدرت و اقتدار ملی است. از نظر ایشان قدرت یک ملت بر سه عنصر اقتصاد فرهنگ و علم و دانش استوار است و البته فرهنگ از اقتصاد مهم‌تر است چراکه در دیدگاه ایشان فرهنگ به مثابه هوایی است که یک ملت در آن تنفس می‌کنند و الهام‌بخش مردم در کنش‌ها و اعمال آن‌ها است (میرمحمدی، ۱۳۹۱: ص ۴۷) و ایشان با کلیدواژه نفوذ به مثابه زمینه‌ساز تغییر آرمان‌ها و ارزش‌ها به آن اشاره کرده و با تأکید بر ماهیت نرم تهدید نفوذ ضمن بازشناسی انواع نفوذ، نفوذ فرهنگی و سیاسی را خطرناک‌تر از نفوذ اقتصادی و حتی امنیتی می‌دانند (میرمحمدی، ۱۳۹۴: ص ۳). بر اساس تلاقی و تلفیق دو مفهوم امنیت ملی و فرهنگ، امنیت فرهنگی توانایی ملت و نظام در حفظ و تداوم ماهیت و هویت گوهری خود تحت شرایط متغیر و متحول و وجود تهدیدهای ممکن و احتمالی و یا واقعی بوده و به بیان دقیق‌تر، امنیت فرهنگی تداوم و ماندگاری الگوهای سنتی زبان، آداب و رسوم، باورها، سنت‌ها، استمرار شیوه زندگی مرسوم و معمول یا سبک ملی، حفظ و بقاء هویت ملت و نظام تحت شرایط مقبول برای تحول و تکامل اجتماعی و فرهنگی است. به لحاظ نقشی که فرهنگ در هویت و موجودیت انسان و پیشرفت جوامع بشری دارد، همچنین به علت نفوذ گسترده فرهنگ بر همه ابعاد زندگی بشر و نیز تأثیری که مسائل بر سایر ابعاد امنیت دارد، تأمین امنیت فرهنگی موقعیت و حساسیت بیشتری دارد.

هیچ جامعه‌ای بدون داشتن امنیت فرهنگی به امنیت پایدار سیاسی و اجتماعی نمی‌رسد. در حقیقت ارتقای فرهنگی موجب افزایش امنیت اجتماعی و با افزایش امنیت اجتماعی، موجبات امنیت اقتصادی و فرهنگی فراهم می‌شود. از طرفی دیگر دستیابی به امنیت ملی زمانی است که امنیت تک‌تک افراد جامعه تضمین شود و نخستین گام در جهت تأمین امنیت افراد تأمین امنیت فرهنگی و روانی است. این بعد از امنیت ملی ماهیتی نرم دارد و از سوی تهدیدهای نرم نیز در معرض خطر قرار می‌گیرد. در نتیجه امنیت فرهنگی نیز از طریق سازوکارها و ابزار نرم‌افزاری قابل تحقق است که در سیاست‌گذاری امنیتی باید

مورد توجه و تأکید قرار گیرد. به گونه‌ای که به کارگیری ابزار و سازوکارهای نظامی و سخت‌افزاری برای تأمین و تثبیت امنیت فرهنگی، نه تنها قرین موفقیت نبوده، بلکه نتیجه عکس خواهد داد. در زیر امنیت فرهنگی از منظر مقام معظم رهبری با محوریت قرآن کریم مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱-۱-۲-۴-۱-۱ نیت فرهنگی در پرتو قرآن از منظر مقام معظم رهبری

۱- از بین بردن شبهات دشمنان: انس با قرآن و تدبر در قرآن شبهاتی که دشمنان ایجاد می‌کنند را از بین می‌برد. ایشان همه دستگاه‌های فرهنگی کشور را ملزم کردند تا با برنامه‌ریزی دائمی مفاهیم قرآنی توسط خبرگان دسته‌بندی و در کتاب‌های درسی (مدارس و دانشگاه‌ها) گنجانده شود (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۰/۶/۲۸).

۲- برطرف کردن ضعف آموزش: تحصیل کرده‌های کشورهای عربی که حتی گرایش دینی ندارند و در هر رشته‌ای که تحصیل کرده‌اند، با قرآن سروکار داشته و آیاتی از قرآن را دانسته و به آن‌ها استشهاد می‌کنند. بعضی سیاست‌مدارانی که یقیناً از ابوجهل و ابولهب، رتبه کفرشان پایین‌تر نیست، گاهی با ما ملاقات می‌کنند، می‌بینیم با قرآن آشنا هستند و با کلمات قرآنی و آیات قرآنی انس دارند. اگر فرزنانگان و نخبگان دانشگاهی و تحصیل کرده‌ها قرآن را با تدبر بخوانند، غوغایی در جامعه ایجاد می‌شود که نیاز به فرهنگ‌سازی داشته و باید تدبیر کرد (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶/۹/۱۷).

۳- مقابله با تبلیغات سوء دشمنان: قرآن باید محور اجتماع مسلمین باشد، آنچه الآن در کشورهای حاشیه (عراق، فلسطین، افغانستان) رخ می‌دهد فقط جنگ علیه یک ملت نبوده و با موجودیت اسلام می‌جنگند، برای استکبار، مسئله اصلی، دنیای اسلام است و دنیای اسلام باید به فکر حفظ موجودیت اسلام و حفظ عزت امت اسلامی باشد و راهکار آن‌هم از راه قرآن است. قرآن تعلیم‌دهنده همه امور است. قرآن را باید آموخت، قرآن را باید فهمید، قرآن را مثل نوشیدنی گوارا و مقوی باید نوشید و زندگی خود را با آن با طراوت و سرشار از نیرو و عزت کرد. این خواندن و تلاوت قرآن، قدم اول است، قدم آخر نیست. اول، آشنایی و انس با قرآن لازم است. بعد، مفاهیم قرآنی را به صورت سطور قطعی و مجسم برنامه زندگی در مقابل چشم نگه داشتن تا ما را به این طرف و آن طرف نکشانند (یک روز به سمت لیبرالیسم؛ یک روز از سوسیالیسم بگویند، یک روز از سرمایه‌داری). (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳/۶/۲۶).

۴- آشنایی با مفاهیم قرآنی: با دخالت استعمار برخی از مفاهیم قرآنی از قبیل جهاد، پیروز نشدن کفار بر مسلمین و وحدت مسلمین سعی شده از اذهان دور نگه داشته شوند، برخی از آیات مانند (نساء، ۶۴)^۱ و آیاتی که معنایش حاکمیت عملی اسلام بر زندگی جوامع است، بایستی همه مردم آن‌ها را یاد بگیرند. در جوامع اسلامی، اسلام عملاً حاکم نیست (احکام اسلامی، مالیات اسلامی، فرهنگ اسلامی، حاکمان اسلامی) خیلی از این‌ها فسق و فجور هستند که قرآن آن‌ها را قبول ندارد. آیا مردم در

۱. وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ ...

این کشورها ملتفت‌اند که در یک نظام غیراسلامی زندگی می‌کنند؟ آیا قرآن در این باره حرفی ندارد؟ چه کسی باید این را به مردم منتقل کند؟ به نظر من، قراء قرآن - که خدای متعال این شرف عظیم را به آنان داده است - در بیان این مطالب مقدم‌اند. بلکه توصیه من به آقایان این است (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۷۰/۳/۱۶).

۵- مقابله با زورگویی دشمنان: دنیای اسلام امروزه محتاج قرآن است، در مضامین آیات سوره‌های آل عمران، بقره، انبیاء و احزاب مطالبی وجود دارد که امروز علاج دردها و ضعف‌های دنیای اسلام است و این‌هاست که ایمان انسان را عمیق و راسخ می‌کند؛ معرفت انسان را روشن و آگاهانه می‌کند؛ نیروی حیاتی انسان را به میدان می‌آورد و از آن‌ها کار می‌کشد. آن وقت جامعه‌ای با این خصوصیات، هم ترقی می‌کند، هم روحیه می‌گیرد. وقتی جامعه‌ای روحیه‌اش قوی شد، دشمن نمی‌تواند به آن زور بگوید. وقتی زورگویان دنیا بخواهند سوار فرد، جماعت و یا ملتی شوند، اولین اقدامشان این است که رویه آن فرد یا ملت را بشکنند و احساس توانایی و ایستادگی‌اش را از بین ببرند. تا زمانی که احساس قدرت و توانایی و روحیه در یک ملت و جماعتی وجود دارد، هیچ‌کس نمی‌تواند بر آن فائق آید؛ نه دشمنان بیرونی و نه دشمنان درونی؛ تبلی و بی‌عاری و بیکارگی. امام باقر (ع) می‌فرمایند: «... مردی که قرآن را خوانده و داروی قرآنی را بر درد دل خویش نهاده...» برای این است که قرآن را فقط برای این که اسم‌ورسم بیابند یا مشغولیتی برای خودشان درست کنند، نخوانند؛ بلکه قرآن را به جهت این که درمان‌های اصلی از آن است بخوانند. داروی قرآن را روی درد جان و وجود و باطن خود بگذاریم و با قرآن این دردها را شفا دهیم. این کار، احتیاج دارد به این که فضا قرآنی شود (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۲/۸/۶).

۶- آگاه‌سازی مسلمانان: مسلمان‌های عالم باید با توجه به هجمه دشمنی به آنان، باید به قرآن بیشتر توجه کنند، علاج دردهای ما قرآن است. ما هرچه ضعف و ذلت و عقب‌افتادگی در دنیای اسلام مشاهده می‌کنیم، ناشی از دوری از قرآن است. باید همه (هم ما و هم دیگر کشورهای اسلامی) به قرآن نزدیک‌تر شویم. اولین توصیه قرآن، توحید و توجه به خدا و شکستن بت‌های زر و زور است. توصیه دیگر قرآن به مسلمان‌ها، اتحاد کلمه آن‌هاست. اگر ما نمی‌توانیم قرآن را که می‌فرماید «وَلَا تَفَرَّقُوا» متفرق نشوید (آل عمران، ۱۰۳) مورد توجه قرار ندهیم و به بهانه‌های مختلف بین خود اختلاف و تفرقه ایجاد کنیم و امت اسلامی را قطعه‌قطعه و جدا جدا کنیم، نتیجه همین وضعی می‌شود که ملاحظه می‌کنید: دشمن به قطعه‌ای از پیکر اسلامی حمله می‌کند، دیگر قطعه‌ها انگار نه‌انگار! در حال خواب خوش هستند! این جدایی است. باید به قرآن برگردیم. برگشتن به قرآن، فقط به تلاوت و حفظ آن نیست. تلاوت و قرائت و حفظ قرآن، مقدمه فهم و عمل است (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۰/۷/۲۶).

۲-۱-۴-۲- راه‌های تأمین امنیت فرهنگی

۱- افزایش آگاهی و بصیرت و فرهنگ‌سازی در جامعه: از نخستین گام‌ها برای تأمین امنیت فرهنگی، تقویت بنیان‌های فکری و فرهنگی است، یعنی امنیت فرهنگی در جامعه فراهم نمی‌شود، مگر این‌که آگاهی‌ها افزایش یابد و انسان‌ها از چنان رشد و بینشی برخوردار شوند که عوامل مخرب فرهنگی قادر به تشویش ارزش‌ها و سنت‌ها نباشد. باید برای ایجاد امنیت فرهنگی، از همان دوران کودکی و نوجوانی با ارائه تعالیم صحیح، از تأثیرگذاری منحرفان بر آن‌ها جلوگیری کرد و با فرهنگ‌سازی و ارتقاء بصیرت، آنان را از گزند شبهات مصونیت بخشید (گل‌محمدی، ۱۳۹۱: ۲۳). بحث دیگر در این باب این است که برخی از متصدیان عرصه‌های علوم اجتماعی بر این باور هستند که امنیت فرهنگی را باید از طریق غیرفرهنگی، مانند شلاق، زندان و مجازات فیزیکی و مالی به دست آورد. دارندگان چنین تفکری با از فرهنگ و مسائل فرهنگی بی‌اطلاع هستند و یا بینش پلیسی حاکم بر آن‌ها، ذهن و فکرشان را چنان به خود مشغول ساخته که امکان اندیشیدن به شیوه‌های دیگر را ندارند (لاریجانی، ۱۳۹۶: ۲۶). امنیت فرهنگی جز از طریق تحکیم بنیان‌های فرهنگی و تقویت و گسترش ابزار فرهنگی تأمین نخواهد شد، لذا در برابر به خطر افتادن امنیت فرهنگی باید با روش‌ها و استفاده از ابزار فرهنگی به مقابله پرداخت. رهبر اندیشور انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این مورد می‌فرماید: «مقوله فرهنگ، مقوله چوب و چماق نیست. مقوله فرهنگ با مقوله میدان جنگ فرق دارد، هر میدانی ابزار و سلاح خودش را می‌طلبد» (بیانات، ۱۳۷۵: ۱۵). ایشان در جای دیگر می‌فرمایند: «نبرد فرهنگی را با مقابله به مثل می‌شود پاسخ داد، کار فرهنگی و هجوم فرهنگی را با تفنگ نمی‌شود جواب داد، اینجا تفنگ قلم است» (بیانات، ۱۳۷۵: ۱۶).

۲- دین‌باوری و ایمان: از دیگر عوامل بسیار مؤثر در ایجاد و تأمین امنیت فرهنگی دین‌باوری و ایمان و اعتقاد به حقانیت تعالیم آسمانی است. دین‌باوران به‌خاطر این‌که به منبع لایزال قدرت الهی، پیوند می‌خورده و خود را در پناه قدرت مطلق جهان می‌دانند از آرامش و اطمینان بالایی برخوردار هستند. هرگاه انسان در یکی از مسائل زندگی، احساس ناامنی کند مضطرب و نگران می‌شود و اصولاً ناامنی چیزی جز اضطراب، دلهره و نگرانی نیست و لذا برای زدودن نگرانی‌ها و ناامنی‌ها، به‌ویژه در حوزه فرهنگ، باید ایمان انسان‌ها را که بر مبنای تعالیم دینی شکل می‌گیرند تقویت کرد (مطهری، ۱۳۶۸: ۲۱۳). خداوند متعال در (احقاف/۱۳)^۱ با اشاره به این مطلب می‌فرماید: آنان که گفتند خدای جهان‌آفرین پروردگار ما است و بر گفته خویش پایدار و ثابت مانند، هرگز دچار وحشت و اندوه نمی‌شوند.

۳- امریه معروف و نهی از منکر: برای پاسداری از سنت‌ها و ارزش‌های موجود جامعه و نگهداری از سلامت فعالیت‌ها، شیوه‌های مختلفی را پیشنهاد کرده‌اند که هرکدام از آن‌ها، در جای خود می‌تواند مورد بحث و بررسی قرار بگیرد، ولی یکی از راه‌های بسیار مؤثر که در جهت سالم‌سازی فضای جامعه و

۱. إِنْ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

ایجاد امنیت، نقش کارساز و غیرقابل انکار دارد «نظارت» است (ملکی، ۱۳۹۶: ۱۵۲). از نگاه اسلام، ترک امریه معروف، نه تنها ترک واجبی از واجبات الهی محسوب می‌شود و از گناهان بزرگ به شمار می‌آید، بلکه آثار و تبعات فراوان اجتماعی دیگری را نیز به دنبال دارد که یکی از آن آثار، تسلط اشرار بر مردم و از میان رفتن امنیت و آرامش است. مقام معظم رهبری در اشاره به اهمیت این موضوع و نقش تأمینی آن می‌فرماید: «مسئله امریه معروف تکلیف همیشگی مسلمان‌ها است، جامعه اسلامی به امریه معروف و نهی ازمنکر زنده می‌ماند و قوام حکومت اسلامی به امریه معروف و نهی ازمنکر هست» (بیانات، ۱۳۷۱). همچنین رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت در پیامی به مناسبت اولین سالگرد ارتحال امام خمینی فرمودند: «امریه معروف و نهی ازمنکر که یکی از ارکان اساسی اسلام و ضامن برپاداشتن همه فرائض اسلامی است باید در جامعه ما احیا شود و هر فردی از مردم خود را در گسترش نیکی و صلاح و برچیده شدن زشتی و گمراهی و فساد مسئول احساس کند» (بیانات، ۱۳۷۵: ۲۷۷).

۴- تولی و تبری: از مفاهیم سازنده و اصطلاحات ارزنده که در نظام تربیتی و سیاسی و نیز در حفظ و تأمین امنیت فرهنگی، آثار و نتایج فراوانی را به دنبال داشته، مفهوم «تولی» و «تبری» بوده است. در فرهنگ اسلامی تولی به معنای پذیرش ولایت خدا و اولیای خداست. به عبارت دیگر آنان که خانه دل را از محبت خدا و دوستان خدا انباشته‌اند و این دوستی را در رفتار اجتماعی و سیاسی خود منعکس می‌سازند تولی دارند. تبری واژه متضاد تولی است که به معنای دوری جستن هست و در فرهنگ سیاسی اسلام، کسی دارای تبری است که ولایت و سرپرستی دشمنان خدا و اولیای خدا را نپذیرد و قلب و فکر خود را از بغض و دشمنی نسبت به دشمنان خدا و دوستانش پر نموده باشد. تولی و تبری در حقیقت یک نوع مصونیتی است که در رفتار، گفتار و پندار فرد ایجاد می‌کند و او در پناه چنین مصونیتی می‌تواند آرمان‌ها و اعتقادات خود را حفظ کرده و در حفاظتی از امنیت فرهنگی قرار بدهد، بنابراین در تاریخ زندگانی کسانی که از تولی و تبری بالایی برخوردار بوده‌اند ثبت نشده است که این دسته از انسان‌ها در دام تزویر دشمنان گرفتار شده باشند (مجلسی، ۱۳۷۲: ۴۲۵). دوستی با دشمنان خدا باعث می‌شود آنان فسق و فجور و بدعت‌ها و ضد ارزش‌ها را در جامعه ترویج دهند و مردم را مانند خود کنند. همچنان که امروزه دوستی با جهان غرب باعث شده فرهنگ غربی در جامعه نفوذ کرده و سنت‌های پسندیده جای خود را به بدعت‌ها داده است. تولی و تبری در عرصه سیاست، اعم از سیاست داخلی و خارجی یکی از مبانی و اصول رفتاری کارگزاران نظام اسلامی به شمار می‌آید و لذا جامعه اسلامی در ارتباطات، برنامه‌ریزی‌ها، جهت‌گیری‌ها بر اساس «تولی» و «تبری» اداره می‌شود (شیخ حر عاملی، ۱۴۱۲: ۵۱۲).

۵- فرهنگ علوی و الگوسازی صحیح: در میان جوامع، مردمی که از قرن‌های پیشین دل به خاندان پیامبر اکرم (ص) سپرده‌اند و از میان همه کاخ‌های پر هیمنه جهان، خانه گلبن علی (ع) و فاطمه (س)

را انتخاب کرده‌اند، فرهنگ اهل بیت عصمت و طهارت تأثیر بسیار بالایی در زندگی‌شان داشته است. فرهنگ اهل بیت عصمت که از چشمه‌سار مکتب ولایت علوی می‌جوشد در طول زمان، بستر تاریخ را درنور دیده و از میان دشت‌ها و کوهستان‌های سلیقه و اندیشه‌ها عبور کرده و پیچ‌وخم‌های فتنه‌های فرهنگی و طوفان‌های شیطانی را پشت سر گذاشته و در مسیر خود جان‌های تشنه را سیراب کرده است، امروز نیز می‌تواند با همان قدرت و بلکه به سبب شرایط جهان، بالنده به‌پیش بتازد و جلوی هرگونه تهاجم فرهنگی را بگیرد. کافی است که فرهنگ اهل بیت به‌عنوان فرهنگ برتر در جامعه اسلامی رواج پیدا کرده و در اعمال و کردار مردم و حاکمان دیده شود (صالحی، ۱۳۹۹: ۸۷).

۳-۱-۴-۲- آسیب اساسی امنیت فرهنگی

هر چیزی آفتی دارد که باید آن عامل مخرب و مانع شناخته‌شده و نقطه آسیب‌پذیری تشخیص داده شود تا به مبارزه با آن اقدام نمود. آفتی که امنیت فرهنگی جامعه را به خطر می‌اندازد عبارت هستند از:

۱- **ایجاد شبهه و تردید در نظام فرهنگی:** انسان‌ها به یک سلسله اصول و آرمان‌ها معتقد هستند و بنای زندگی خود را نیز بر آن بنا نهاده‌اند و شب و روز خود را با آن سپری می‌کنند، خود را بر مبنای آن اصول و اهداف تنظیم نموده و در مواردی برای حفظ حرمت آن جان خویش را نثار می‌کنند. ازجمله عواملی که امنیت فرهنگی جامعه را با خطر جدی روبه‌رو می‌سازد تردید در اصول و آرمان‌های فرهنگی است. وقتی آرمان‌ها و اصولی که انسان را تا بلندترین قله‌های انسانیت و عزت بالا می‌برد و قادر است تا سیادت و سعادت را برای او ازهرجهت فراهم آورد با آفت تردید روبه‌رو می‌شود، نظام فرهنگی جامعه را به تزلزلی مبتلا می‌سازد که به‌سادگی نمی‌توان آن را ترمیم کرد. هرگاه جامعه‌ای شاهد باشد که هویت انسانی، فضیلت اخلاقی، عظمت اجتماعی و ریشه‌های تاریخی خود را که برای پاسداری از آن فداکاری‌ها و ازخودگذشتگی‌های فراوانی انجام گرفته، مورد تردید قرار داده‌اند باید بداند که امنیت فرهنگی او در معرض آسیب جدی قرار گرفته است. آنچه همواره زمینه‌ساز، حضور جریان سیاسی در جوامع و ملت‌ها گردیده است، ابتدا با ایجاد شبهه پراکنی توأم بوده است؛ زیرا شبهه فضا را تاریک و مبهم کرده و سپس حرکت عینی و سیاسی صورت می‌گیرد. معاندین امام علی (ع) توانستند با ایجاد شبهات فراوان، جامعه را از فیض ولایت امری امامت علی (ع) محروم نمایند؛ بنابراین در سایه بحران و فقدان امنیت فرهنگی است که فتنه‌ها به‌راحتی قدرت اظهار وجود پیدا می‌نمایند و حق را در انزوا قرار می‌دهند (خینی، ۱۳۶۹: ۳۷۱).

۲- **تهاجم فرهنگی:** از دیگر آسیب‌ها و آفت‌هایی که امنیت فرهنگی را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد حمله‌های همه‌جانبه فرهنگی بیگانه به باورها، ارزش‌ها، آداب و سنن و اصول اخلاقی جامعه است. بیگانگان برای در هم شکستن ارکان فرهنگی یک ملت، با برنامه‌ریزی‌های دقیق و روش‌های متعدد و کارساز، به حوزه فرهنگی ملت موردنظر، هجوم می‌برند و آنان را از آن ارزش‌ها به‌کلی جدا

می‌سازند (علی‌اکبری، ۱۳۹۹: ۴۵). رهبر اندیشور انقلاب اسلامی «تهاجم فرهنگی» را این‌گونه تعریف کرده‌اند: «تهاجم فرهنگی» به این معناست که یک مجموعه سیاسی و یا اقتصادی برای اجرای مقاصد خاص خود و اسارت یک ملت، به بنیان‌های فرهنگی آن ملت هجوم می‌برد. در این هجوم باورهای تازه‌ای را به‌زور و به‌قصد جایگزینی بافرهنگ و باورهای ملی آن ملت وارد کشور می‌کنند (فرهنگ و تهاجم فرهنگی، ۱۳۷۵: ۶۳). هدف از تهاجم فرهنگی، کنترل فرایند تصمیم‌گیری و شیوه اطلاع‌رسانی و تغییر در نظام ارزش‌ها است که منجر به استیلای سیاسی و اقتصادی آن‌ها می‌شود، بدین‌ترتیب که «مهاجم فرهنگی» سعی می‌کند با استفاده از برتری اقتصادی، سیاسی، نظامی، اجتماعی و فناوری، به مبانی اندیشه و رفتار یک ملت هجوم آورد و با تهدید، تضعیف، تحریف و احیاناً نفی و طرد آن‌ها، زمینه حاکمیت اندیشه، ارزش‌ها و رفتارهای مطلوب خویش را فراهم آورد؛ بنابراین تهاجم فرهنگی به مفهوم نفی هویت فرهنگی و ملی کشور مورد هجوم، برای برقرار کردن سلطه فکری و فرهنگی از طریق تغییر باورها، رفتارها، روش‌ها و آداب‌ورسوم زندگی فردی و اجتماعی آن ملت، منطبق با الگوهای فرهنگ مهاجم خواهد بود (دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۹: ۱۱). تهاجم فرهنگی، در حقیقت تهاجم به ریشه‌ها است، بنابراین از درون، باورها را تخریب کرده و نگرش‌ها را تغییر می‌دهد و به‌جای ارزش‌های تخریب‌شده باورهایی را جایگزین می‌کند که اصول و ارکان فرهنگی مهاجم را تشکیل می‌دهد و از همین راه به استحاله فرهنگی ملت‌ها دست پیدا می‌کند. امروز فرهنگ مهاجم غرب که امنیت فرهنگی جوامع مختلف بشری را مورد خطر قرار داده است، در خصوص فرهنگ ملت‌هایی همچون ملت مسلمان ایران، بر محورهای انسان‌محوری؛ علم به‌جای مذهب؛ مادیات به‌جای معنویت؛ دنیاگرایی در برابر ایمان به آخرت؛ آزادی به‌جای آزادگی تأکید می‌ورزد (هرنجی، ۱۳۹۹: ۲۱۵).

۳- التقاط: از آفت‌های بسیار خطرناک فرهنگ‌های بشری که قدرت تحرک و پویایی آن‌ها را می‌گیرد، آفت «التقاط» و امتزاج حق و باطل است. در آنجا که لباس حق بر اندام باطل پوشیده می‌شود و باطل در لباس حق و با قیافه حقانیت آشکار می‌گردد «التقاط» انجام گرفته است (کلینی، ۱۳۸۵: ۳۱۹). قرآن کریم از این عمل زشت و زیان‌بار به‌شدت نفی می‌کند و مروجان و مبلغان فکر و فرهنگ را مورد خطاب قرار می‌دهد و می‌فرماید (بقره/۴۲):^۱ «بر اندام حق لباس باطل نپوشانید تا حق و حقیقت را پنهان‌سازی، درحالی که شما به حقانیت حق آگاه هستی» از لحاظ تاریخی، حرکت‌های التقاطی مربوط به دوره و زمان خاص نیست. این‌گونه حرکت‌های مخرب، همیشه بوده و از این به بعد هم خواهد بود. در هرکجا که فکر و اندیشه‌ای ظهور پیدا می‌کند بر رهبران و سردمداران آن اندیشه است که به التقاط، به‌عنوان یکی از آفت‌ها و آسیب‌های فکری حساسیت ویژه داشته باشند.

۴- عدم شایستگی سران حکومت‌ها: شکی نیست که قدرت و هیئت حاکم در یک جامعه تأثیر

۱. وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُوا بِالْحَقِّ وَأَنتُمْ تَكْفُرُونَ

چشم‌گیری بر ایجاد امنیت فرهنگی آن جامعه دارد. اگر حکمرانان مقید و مطیع ارزش‌های دینی جامعه خود باشند؛ به دوام و گسترش فرهنگ دینی کمک بسزایی می‌نمایند و اگر فاسد و بی‌لیاقت باشند، صدمات جبران‌ناپذیری بر فرهنگ و ذخایر مادی و معنوی جامعه وارد و عامل بحرانی در عرصه فرهنگ می‌شوند. به همین دلیل دشمن از طریق حکام وابسته و فاسد خیلی سریع‌تر می‌تواند به مسخ فرهنگ دینی و جایگزین کردن فرهنگ موردنظر خود دست یازد (جهان‌بزرگی، ۱۳۹۸: ۵۷).

۵- رفاه‌طلبی و دنیا زدگی: القای روحیه رفاه‌طلبی و دنیاگرایی یکی از محورهای اصلی بحران در امنیت فرهنگی جوامع است. دشمن برای سست کردن عقاید و اصول فرهنگ جوامع مستقل به‌خصوص کشورهای اسلامی طرح‌های مختلف و متنوعی را پی‌ریزی می‌کند. یکی از عوامل فرهنگی که باعث موفقیت و توسعه دین و وحدت پیروانش می‌شود، تأکید بر عدم وابستگی و دل‌بستگی مسلمانان به مسائل دنیوی و هواهای نفسانی است که این امر باعث می‌شود که دل‌های آنان هواره متوجه خدا بوده و خدا محور اصلی وحدت برای همه باشد و از طرفی عدم دل‌بستگی به مادیات دنیا باعث دوام روحیه دین‌مداری در امت اسلامی خواهد شد که در این صورت هیچ قدرتی را یارای غلبه بر امت اسلامی نخواهد بود. برای اولین بار این حرکت شوم با نیت تخلیه و استحاله روحی و معنوی جوانان مسلمان در اندلس (اسپانیای فعلی) به آزمایش گذاشته شد که متأسفانه نتیجه مثبتی را برای دشمن به ارمغان آورد. آن‌ها به‌راحتی توانستند از طریق بدحجابی و وسایل عیش و نوش دیگر عوامل نفسانی جوانان را به کاباره کشانده، کم‌کم ملت مسلمان اندلس را از روحیه جهاد و دنیا‌گریزی تخلیه کنند و در گام بعدی به‌راحتی، جلو گسترش و نفوذ اسلام را در آن منطقه بگیرند (تمیمی، ۱۳۷۸، ۴۲۹).

۲-۴-۲- آموزه‌های قرآن کریم

قرآن کریم در آیات شریفه (مزل، ۱ تا ۴) امر به تلاوت قرآن بدون عجله و با تأنی به‌منظور پی‌بردن به اسرار و رموز قرآنی می‌فرماید و هدف از ترتیل حضور قلب و تحصیل معرفت به خدا است (امین، تفسیر مخزن العرفان در علوم قرآن، ۱۳۶۲ ق: ۱۴/۱۶۱). مخاطب در این آیات پیامبر اکرم (ص) به‌عنوان «یا أَيُّهَا الْمَرْمُلُ» بوده و نه به‌عنوان «یا أَيُّهَا الرَّسُولُ» و «یا أَيُّهَا النَّبِيُّ» و اشاره «جامه به خود پیچیدن» و «در گوشه انزوا نشستن» نیست، بلکه قیام و خودسازی و آمادگی برای انجام رسالتی عظیم است. (مکارم شیرازی، ۱۴۱۰ ق: ۲۵/۱۶۷) بکار بردن کلمه «ترتیل» که به معنی «تنظیم» و «ترتیب موزون» است، در اینجا به معنی خواندن آیات قرآن با تأنی و نظم لازم، ادا صحیح حروف، تبیین کلمات، دقت و تأمل در مفاهیم آیات و اندیشه در نتایج آن است. بدیهی است چنین قرآن خواندنی می‌تواند به‌سرعت به انسان رشد و نمو معنوی و شهادت اخلاقی و تقوا و پرهیزکاری ببخشد (مکارم شیرازی، ۱۴۱۰ ق: ۲۵/۱۶۸). و از امام علی (ع) روایت شده که فرمودند: معنای تلاوت بیان کردن آن چیزی است که بیان کردنی است. نه خواندن

۱. یا أَيُّهَا الْمَرْمِلُ «۱» فَمِ اللَّيْلُ إِلَّا قَلِيلًا «۲» نَضْفُهُ أَوْ اتَّخَصُّ مِنْهُ قَلِيلًا «۳» أَوْ رَدَّ عَلَيْهِ وَ رَدَّلَ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا «۴» إِنْ سَأَلْتَنِي عَنْكَ فَقَوْلًا تَقِيْلًا «۵»

مانند شاعران و متفروق و پراکنده خواندن و لازم نیست که سریع قرائت شود که سوره زودتر به اتمام برسد و از امام صادق (ع) روایت شده که در تلاوت وقتی به آیه‌ای برخورد کردی که در آن یادی از بهشت شده از خدا درخواست بهشت کن و اگر به آیه‌ای برخورد کردی که در آن ذکر آتش شده از آتش دوزخ به خدا پناه ببر. ترتیل قرائت کردن پی‌درپی و تغییر ندادن الفاظ است و بعضی هم گفته‌اند: معنای رتل ضعف و رتل به معنای نرمی و لینه در سخن است؛ و از قطرب نقل شده که گوید: مقصود از ترتیل خواندن قرآن است با صوت حزین و مؤید این قول است روایتی که ابو بصیر از امام صادق (ع) نقل نموده که فرمود: ترتیل آن است که در قرائت تأمل و دقت کنی و آن را با صوت خوب بخوانی (طباطبایی، ۱۳۹۰ ق: ۲۰/۶۲). مقام معظم رهبری تلاوت صحیح قرآن را مضامینی از قبیل درک معانی و مفاهیم، شناخت کلام خدا، ارتقاء توانایی فردی، توجه به موسیقی قرآنی، انس با قرآن، سبک زندگی قرآنی، صفات سلبی و ثبوتی خداوند متعال و تأثیرپذیری از قرآن می‌داند که جلگی موجب ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه منجر می‌گردد، در زیر تشریح می‌گردد:

۱-۲-۴-۲- نی و مفاهیم قرآنی

در بیان اهمیت معانی و مفاهیم قرآنی امام سجاد (ع) می‌فرمایند: آیات قرآن مانند گنجینه‌هایی هستند که هر وقت گشوده شوند، لازم است با دقت به آن نگریست^۱ (حر عاملی، ۱۴۰۹ ق: ۳/۷۲) قاری قرآن برای معنویت افزایی تلاوتش، باید سعی کند به معنا و مفهوم آیات توجه کند تا قرائتش تأثیر بیشتری در جان‌ودل مخاطبین و مستمعین داشته باشد. تلاوت همراه با معانی و مفاهیم دارای ملزوماتی است که قاری (لازم است) علاوه بر رعایت آداب تلاوت قرآن به آن‌ها توجه ویژه‌ای داشته باشد که می‌توان به مواردی از قبیل تسلط بر زبان عربی، تسلط بر تجوید، تسلط بر وقف و ابتداء، آشنایی با علم تفسیر و علوم قرآنی، آشنایی با مبحث نبر (تکیه صوتی) و مهارت‌های القای معانی از قبیل تفکیک عبارات، مواکبه (انطباق طبقه صوتی با مضمون یا همراهی طبقه صوت با مفهوم موردنظر). (شاه‌میوه اصفهانی، ۱۳۹۸ ش: ۱۶۲)، تطبیق نغمی (استفاده از نغمات مناسب برای بیان مفاهیم یا تصویر معانی آیات قرآن) (شاه‌میوه اصفهانی، ۱۳۹۸ ش: ۱۶۸)، برجسته‌سازی عبارات مهم‌تر، انتقال نغمه با تغییر معنا و استفاده از تکرار عبارات اشاره کرد. علم تجوید به مجموعه قواعد قرائت صحیح گفته شده و پاسدار ماهیت وحی است (نلسون، ۱۳۹۰: ۷۳).

۲-۲-۴-۲- شناخت کلام خدا

خداوند متعال در آیه (فصلت: ۴۴)^۲ می‌فرماید قرآن برای اهل ایمان هدایت و شفا است. هرچند که قرآن به زبان عربی نازل شده است ولی اگر مفاهیم قرآن با عمق جان و حفظ شرایط به مستمعینی که عربی زبان

۱. آیات القرآن خزائین کَلِمًا فُتِحَتْ خَزَائِنُهُ بَتَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ فِيهَا
 ۲. قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبُشْرًا...

نیستند و زبان قرآن نمی‌داند منتقل گردد؛ معجزه قرآن این است که مفاهیم به ذهن آن‌ها منتقل خواهد شد (بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴/۳/۲۸). با برجسته کردن معانی و مضامین آیات در تلاوت‌ها؛ میزان شناخت مستمعین عظمت کلام خدا ارتقاء یافته و اینکه توفیق مصاحبت با خداوند متعال را پیدا کرده است نشان‌دهنده درک معانی و مفاهیم قرآن است. قرآن گواهی برای قدرت و عظمت خداست؛ بیانی روشن از اراده پروردگار و پاداش و کیفری برای کسانی که در برابرش تسلیم می‌شوند و یا آن را نمی‌پذیرند، قرآن تاریخ بشر در مقابل حقیقت پروردگار است؛ بنابراین، شامل داستان پیامبران و مردمی است -یهودی- مسیحی مذهب نظیر نوح، ابراهیم، مریم و عیسی و نیز افراد دیگر که به این مذاهب تعلق ندارند، از جمله حضرت صالح و قوم عاد و ثمود. این داستان‌ها نشانگر چگونگی رفتار خداوند با بشر است و به درس تسلیم در برابر خواست خداوند جان می‌بخشد سرانجام قرآن راهنمای کسانی است که در راه پیشبرد اراده الهی می‌کوشند وحی دربرگیرنده قوانین و روش‌های رفتاری است که به خوشبختی می‌انجامد (نلسون، هنر قرائت قرآن، مترجم ستوده نیا و جان‌نزاری لادانی، ۱۳۹۰ ش: ۵۸).

۳-۲-۴-۲- افزایش توانایی فردی

بی‌شک جوهره اصلی و هدف اساسی از تلاوت قرآن، آشنا کردن و توجه دادن مخاطبان تلاوت به مفاهیم، معانی و انس هرچه بیشتر با مفاهیم و مضامین عالی قرآن در راستای افزایش توانایی فردی است. مفاهیم قرآنی را باید به صورت سطور قطعی و مجسم برنامه زندگی در مقابل چشم نگه داشت. قرآن با خط روشن امت اسلامی را هدایت و توانمندی‌های آنان را به خصوص در امور امنیت فرهنگی ارتقاء و دشمنان را در صحنه‌های مختلف مواجهه، مأیوس و ناامید می‌کند (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۳/۶/۲۶). قرآن بدون شک در ارتقاء سطح توانمندی افراد کاملاً تأثیرگذار بوده و برای بهره‌مندی از این نعمت الهی افراد هم باید توانمندی خود را ارتقاء داده تا با تحقیق و تفحص بتوانند از آن بهره لازم را ببرند.

۴-۲-۴-۲- موسیقی قرآنی

قرآن یک اثر هنری است. موسیقی کلمات در آن مغفول‌عنه واقع شده و به آن توجه نمی‌شود. برخی آیات خودشان وزن دارند ولی آیه‌ای که وزن ندارند بسیار گوش‌نواز بوده که فقط کسانی که با قرآن انس دارند متوجه می‌شوند. قرآن با صدای خوش خوانده شود. نظر اسلام نسبت به هنر مساعد است (برگرفته از بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۹۴/۱۰/۲۱). قرآن‌پژوهان از دیرباز به مسئله چینش حروف در قرآن پرداخته‌اند که به شکلی بی‌نظیر در کنار هم قرار گرفته به گونه‌ای که به هنگام شنیدن، بدون وجود دستگاه‌های موسیقی و بدون وجود قافیه یا وزن و بحر، چنین آهنگ باشکوهی از آن به سمع می‌رسد؛ و این یکی از وجوه اعجاز قرآن را مسئله هماهنگی‌های لفظی و آهنگین بودن قالب و وزن کلمات و مطابقت داشتن با طبع و تأثیر در نفوس دانسته‌اند و مبانی و مقاماتی برای موسیقی قرائت قرآن قائل شده‌اند (تهرانی، ۱۳۷۴/۵۵؛ ابو زهره:

۹۲). این جنبه از اعجاز قرآن در زمان معاصر برای نخستین بار توسط مصطفی صادق رافعی در کتاب اعجازالقرآن و البلاغه النبویه مطرح شده است ایشان به بررسی تلاوت قرآن بر مخاطب و اصوات و آواهای هر یک از مخارج و فواصل پایانی آن‌ها با ارائه نظریه اعجاز در نظم موسیقی قرآن پرداخته است (رافعی، ۱۹۷۳ م: ۲۱۲-۲۱۶) و با طرح اعتدال در موسیقی قرآن نسبت به تأثیر بر روح و روان مخاطب در عین تمی بودن از حشو و زوائد در الفاظ آن بر هماهنگی میان الفاظ و معانی قرآن نیز تأکید کرده است. به گفته بسیاری از متقدمین موسیقی شاخه‌ای از شاخه‌های علم ریاضیات است. موسیقی در اصطلاح «صنعت ترکیب اصوات و صداهاست به‌طوری که خوشایند باشد» (خالقی ۱۳۶۲، ۵-۶) اما موسیقی فقط صدا و ترکیب اصوات نیست بلکه در موسیقی آنچه حتی پیش از صدا اهمیت دارد سکوت است وقتی موسیقی مفهوم واقعی خود را پیدا کند و خوب فهمیده شود مخاطبین از خواندن آن لذت برده و خشوع و توجه به خدا پیدا می‌کنند. برتری موسیقی قرآنی بر موسیقی‌های دیگر، توان آن در برانگیختن احساس شنونده و قراردادن او در فضایی مناسب با متن و محتوای آیاتی است که تلاوت می‌شود؛ و این همان موضوعی است که مخاطب را در حالت خاص معنویت قرار می‌دهد.

الف- موسیقی کلمه

موسیقی کلمه چینش حروف مختلف با بسامدها و ارتفاع صوت‌های مختلف در کنار هم و ترکیب آن‌ها با یکدیگر توسط حرکات و سکون است که برای مخاطب خوشایند و معنی را القاء می‌کند. خالی بودن واژه از تنافر، حروف غرابت و مخالفت قیاس به معنای فصاحت در کلمه است (خطیب قزوینی: ۱۳) کلمات فصیح با ارائه موسیقی صحیح به راحتی مورد استعمال قرار گرفته و غریب نامأنوس نمی‌مانند. رعایت سکوت‌ها و حرکات، مطلب مهم در موسیقی الفاظ است که گویا به صورت ذاتی اتفاق افتاده و سپس به صورت قانون درآمده است، اما کلمه در زبان کاربرد اندکی دارد و آنچه مهم است کلام و جمله است؛ به همین علت باید به فصاحت و موسیقی کلام اهمیت داده شود.

ب- موسیقی کلام

هر جمله اسمیه و فعلیه کلام محسوب شده که از مجموعه‌ای کلمه تشکیل شده تا معنای معینی را انتقال دهد. کلام فصیح چهار ویژگی اصلی دارد: فصیح بودن تمام کلمات، نداشتن ضعف در تألیف، نداشتن تعقید و پیچیدگی و نداشتن متفاترالکلمات؛ بنابراین موسیقی کلام دارای کیفیتی خاص بوده علاوه بر اینکه موجب روانی و زلالی کلام می‌شود، باعث شیوایی مفاهیم و حفظ وضوح دلالات نیز می‌گردد. بدین معنا موسیقی کلام کیفیتی خاص در کلام است که باعث روانی و زلالی کلام می‌شود و در ضمن، شیوایی مفاهیم و وضوح دلالات را نیز حفظ می‌کند (نفتازانی، ۱۳۸۸: ۱۴-۱۵).

ج- مفهوم سیقی یا نظم آگ قرآن

منظور از نظم آهنگ یا موسیقی قرآن، آهنگ خاصی است که با چینش حروف و کلمات قرآنی به

وجود آمده و هنگام استماع آیات شریفه قرآن کریم به گوش‌نوازی می‌پردازد. این نظم آهنگ دارای نظم‌ی شگفت‌انگیز و ارتباط بسیار دقیق با معانی و مقاصد آیات و سوره‌ها داشته که الفاظ قرآن را روان و شیوا می‌کند که در دوران معاصر، برخی پژوهشگران آن را از نخستین و اصیل‌ترین وجوه اعجاز قرآن کریم برشمرده‌اند. برای شناخت نظم آهنگ قرآن و ادراک آن باید به فضای عمومی سوره‌ها، چگونگی چینش حروف در آیات، تقدیم و تأخیر الفاظ، طول آیات و فواصل آن‌ها دقت کرد. اعجاز در نظم آهنگ به دلیل ظر بودن در بیانات قرآنی از زیرمجموعه اعجاز بیانی محسوب می‌گردد. اعجاز در نظم آهنگ، مشمول تحدی قرآن کریم بوده و توانایی ایجاد موسیقی و آهنگ در حد اعجاز داشته که با چینش حروف و کلمات متناسب در کنار هم و انتخاب واژه مناسب، تقدیم و تأخیرها در کلام و غیره زمینه‌ساز آهنگی قوی‌تر و فوق‌العاده برای متن است (دراز: ۱۳۹۰ ق/ ۱۰۱-۱۰۳). در کتاب «القرآن محاوله لفهم عصری» مصطفی محمود بر اعجاز قرآن از جنبه صوتی و موسیقی تأکید کرده و از نظر ایشان هماهنگی کامل بین موسیقی و آهنگ برآمده از آیات بامعناي آن‌ها وجود دارد. وی موسیقی را به دو قسم بیرونی و درونی (باطنی) تقسیم کرده است و موسیقی اعجاز آمیز قرآن را از نوع درونی و باطنی معرفی می‌کند (محمود، ۱۹۹۹ م: ۱۱-۱۳).

د- ادراک آهنگ قرآن

قرآن در عین حال که بر احساس بشری تأثیرگذار است؛ درک شایسته آن از آخرین مواردی است که نصیب انیس قرآن می‌گردد. برخی از راه‌های ادراک آهنگ قرآن عبارت هستند از: عدول، به کارگیری حرکات (شادمانی، غرور، تقدیم، فتح و پیروزی، شکست، علو، برتری، ذلت و خفت و ...)، به کارگیری حرکات در تداعی صداها، خارجی، نحوه چینش حرف در آیات (نحوه چینش حرف «قاف» در سوره واقعه)، هماهنگی لفظ و معنا، تقدیم و تأخیر الفاظ و نقش آن در نظم آهنگ، ضرب آهنگ‌ها، وزن‌های عروضی و غیر عروضی، فواصل و طول آیات که همگی نشان‌دهنده آهنگ پذیر بودن قرآن هم از درون و هم از بیرون دارد (محمود، ۱۹۹۹ م: ۱۹).

۵-۲-۴-۲- انس با قرآن

در لسان‌العرب، از کلمه «انس» به معنای آرامش و در برابر «وحشت» یاد شده است (ابن منظور، ق ۱۴: ۱۴). انس با قرآن وقتی حاصل می‌شود که تمام افکار و عقاید انسان منطبق بر تعالیم اسلامی باشد و قرآن و تمام آموزه‌های مربوطه را با زندگی خود عجین کند امام صادق (ع) می‌فرماید: «مردم با ایمان که در سنین جوانی قرآن بخوانند، قرآن با گوشت و خونس آمیخته می‌شود...» (کلینی، ۶۰۳: ۲/ ۶۰۳).

الف- شرایط حصول انس با قرآن

شرایط حصول انس با قرآن زیاد است در زیر به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره می‌گردد: **شناخت عظمت**

۱. مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ وَ هُوَ شَاطِئٌ مُؤْمِنٌ اِخْلَطَ الْقُرْآنَ بِلَحْمِهِ وَ دَمِهِ وَ جَعَلَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ مَعَ الشَّعْرَةِ الْكَرِيمَةِ الْبَرَّةَ...

قرآن: پی‌بردن به عظمت و شکوه قرآن از مهم‌ترین شرایط انس با قرآن؛ انسان باید بداند که کلام الهی تجلی ذات الهی است که به‌مراتب عالی هدایت یافته است (زخرف: ۴) **طهارت:** بر اساس آیه شریفه (واقعیه: ۷۹) جز دست‌پاکان (و فهم خاصان) بدان نمی‌رسد. لازمه این تطهیر دور ماندن اذهان از آلودگی و پاک بودن اخلاق و عمل انسان از رذایل اخلاقی است. **خشوع:** مطابق آیه شریفه (مؤمنون: ۲) تذلل قلب و تواضع بدن در برابر عظمت و کبریایی خدای سبحان در حال نماز و به هنگام ادای اذکار و انجام افعال و ارکان مخصوص به آن است (امامی، ۱۳۹۹: ۶۹۳) **توفیق الهی:** همان‌گونه که در دعای منسوب به امام زمان (عج) می‌خوانیم^۱ انسان با ایمان در کنار سایر شرایط همواره باید از ذات اقدس الهی توفیق انس با قرآن را طلب کند. **پرداختن به زمینه‌های مثبت قرآن:** شنیدن، علم، ذکر، تفکر، عقل، فهم، شکر، ایمان، عبادت، یقین.

ب- موانع حصول انس با قرآن

مهم‌ترین عواملی که از موانع انس با قرآن محسوب می‌شوند عبارت‌اند از: **آلودگی محیط درون:** برای درک مفاهیم، معانی و حقایق قرآنی، سد مت عقل و صفای قلب لازم است و طبیعی است که این محیط درونی تنها با زدودن آلودگی‌های اخلاقی و عملی ایجاد می‌شود. خداوند در آیه شریفه (ق: ۳۳) اشاره به این موضوع فرموده «کسی که از خدا در نماند بترسد و با قلبی بازگردانده از گناه به‌سوی او رود» **کبر و خودبزرگ‌بینی:** همان‌طور که خداوند متعال در آیه (انعام: ۹۳) می‌فرماید، تسلیم نشدن در برابر حق از مهم‌ترین موانع انس با قرآن است. **بی‌توجهی:** یکی از موانع مهم در زمینه انس گرفتن انسان با قرآن بی‌توجهی و بی‌تفاوتی نسبت به قرآن است (انعام: ۱۵۷) **ناشنوایی باطن:** خداوند متعال در آیه شریفه (لقمان: ۷) می‌فرماید «هنگامی که آیات ما بر او خوانده می‌شود مستکبران روی برمی‌گرداند، گویی آن را نمی‌شنود و گوش‌هایش سنگین است».

۶-۲-۴-۲- سبک زندگی قرآنی

در سال‌های اخیر از سبک زندگی مطالب فراوان و متنوعی در حوزه‌های مختلف اجتماعی مطرح شده ولی به‌ندرت به سبک زندگی قرآنی پرداخته شده و بالطبع الگوی سبک زندگی در جامعه اسلامی منطبق با سبک‌های غیراسلامی (اغلب نشئت گرفته از عملیات روانی کشورهای غربی و ...) گردیده است. با بررسی کامل بیانات مقام معظم رهبری (توضیح داده شده در بخش تحلیل کیفی مقاله) ایشان مهم‌ترین عامل ارتقای سطح معنویت جامعه را سبک زندگی قرآنی معرفی فرموده‌اند. کسانی که با ایمان راسخ و تلاوت صحیح قرآن مادام‌العمر هدایت خود را به دست قرآن سپرده‌اند (بیانات: ۱۳۸۶/۶/۲۲) از معارف قرآنی به‌عنوان درس زندگی استفاده می‌کنند (بیانات: ۱۳۸۹/۵/۲۱) محیط و جامعه (بیانات: ۱۳۹۴/۳/۲۸) افکار و اعمال خود را قرآنی می‌کنند (بیانات: ۱۳۸۵/۷/۴) امید به آینده را برای حرکت در صراط مستقیم از قرآن فرامی‌گیرند

۱. اللهم ارزقنا توفيق الطاعة

(بیانات: ۱۳۸۴/۷/۱۴) و ... از جمله مواردی است که با سبک زندگی قرآنی می‌توان دست پیدا کرد.

الف- دلایل سبک زندگی قرآنی

۱) طه نداشتن عقل به تمام نیازهای بشری

نیازهای انسان به دو قسمت روحی و جسمی تقسیم‌بندی می‌شود. از لحاظ جسمی انسان با سعی و خطا، تجربه و آزمون همواره سعی دارد که برای نیازهای جسمی خود راه‌حلی پیدا کند اما با نیازهای روحی همواره دست‌به‌گریبان بوده و از لحاظ عقلایی دسترسی بدان نداشته و نیاز به نقشه راه جامع و کامل دارد که حضرت آیت‌الله جوادی آملی این برهان عقلی را در چهار مقدمه (آفرینش انسان توسط خدای علیم و حکیم برای اهداف عالیه، لزوم حرکت انسان در راه راست به سوی ابدیت، آگاهی خداوند متعال از حقیقت و ابعاد وجودی انسان و واقف بودن به نیازها، ناسازگار بودن سقوط و محرومیت ابدی انسان در صورت هدایت توسط خداوند متعال) بیان می‌فرمایند (جوادی آملی، ۱۳۸۹: ۳۶).

۲) خطاپذیر بودن قوانین بشری

بشر همواره برای برقراری نظم و انضباط، حقوق مدنی، نیازهای بشر و ... در جوامع اقدام به وضع قوانین و مقررات مبتنی بر عقل خود و وضعیت موجود کرده که قطعاً عاری از هرگونه خطا و کاستی‌ها نبوده و از آنجایی که بر اساس تجربه و استقراء بنیان‌گذاری می‌گردد؛ قابل اعتماد هم نخواهد بود. نکته مهم این است که قوانینی که بشر وضع می‌کند به دلیل زندگی جمعی و غریزی همچون سودجویی، منفعت‌طلبی، حب ذات و ... همواره در معرض جانب‌داری و خروج از مسیر حق و عدالت خواهد بود؛ اما وحی الهی و کلام خداوند متعال عاری از هرگونه خطا بوده و عادلانه‌ترین مقررات و قوانین مناسب برای بشریت است. (رکنی، ۱۳۷۹: ش: ۱۱).

۲-۴-۷- تأثیرپذیری از قرآن

به عقیده کارنگی آمادگی قلبی به معنی نوشتن مطالب به صورت دستوری و سپس حفظ کردن کلیه عبارات و متن سخنرانی نیست؛ بلکه آمادگی قلبی یعنی تمامی نکات و جوانب مختلف موضوع را قبلاً خوب مطالعه بررسی و درک کرده باشیم؛ واقعیت و درستی آن‌ها برای خود ما به اثبات رسیده باشد سپس در مورد طریقه ارائه آن فکر کنیم. یک نطق با تأثیرپذیری خوب در اذهان مخاطبان باید ویژگی‌هایی از قبیل کم‌غذا خوردن قبل از نطق، داشتن هنر ذخیره‌سازی انرژی در بدن، آراستگی ظاهری، تبسم کردن، پاکیزگی محیط، قابل‌رویت بودن برای مخاطبین، حفظ آرامش داشته باشد (کارنگی، ۱۳۷۳: ۲۳۷-۲۴۰).

۳- روش بقی

۱-۳- روش و ابزار گردآوری اطلاعات

روش گردآوری داده‌های کتابخانه‌ای و مطالعه اسناد و مدارک است. به منظور تحلیل کیفی اطلاعات از

نرم افزار مکس کیودا و برای تحلیل کمی از نرم افزار اس پی اس اس استفاده شده است. قلمرو زمانی تحقیق از سال ۱۳۶۸ تاکنون است. قلمرو مکانی تحقیق مذکور دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم و قلمرو موضوعی آن راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی با محوریت قرآن کریم است. جامعه آماری این تحقیق به تعداد ۱۲۰ نفر از استادان حوزه و دانشگاه جمهوری اسلامی ایران (تهران، قم و اصفهان) بوده که حجم جامعه نمونه آماری به منظور حصول نتیجه مطلوب از روش تمام شمار کلیه جامعه آماری انتخاب شده است. مطالعه میدانی (پرسش نامه) به تعداد ۱۰ سؤال بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت (خیلی زیاد، زیاد، نسبتاً زیاد، کم، خیلی کم) تهیه شده است.

۳-۲- روایی و پایایی ابزارهای جمع‌آوری داده ۱ و اطلاعات

۳-۲-۱- روایی ابزارها

۳-۲-۱-۱- روایی اسناد و مدارک

از آنجایی که مطالب ارائه شده در حوزه علوم و معارف قرآنی و به خصوص در حوزه فرهنگ بسیار محدود است بنابراین تمام مطالبی که در این حوزه تولید شده تا حد امکان مورد استفاده قرار گرفت تا خود به خود دارای روایی عملی در حوزه علوم قرآنی باشد به دلیل محدودیت منابع از کلیه ظرفیت‌های موجود که در دسترس بوده و دارای روایی لازم بودند و نیز مورد تأیید مراکز تحقیقاتی است به طور کامل بهره‌برداری به عمل آمد.

۳-۲-۱-۲- روایی پرسش‌نامه

از شاخص روایی محتوایی سی وی آی استفاده شد. در این روش کمی روایی سازه برای ارزیابی و سنجش اعتبار گویه‌های پرسش‌نامه بر اساس دیدگاه خبرگان انجام گردید. در این شاخص برای بررسی اعتبار محتوا در پرسش‌نامه در دو سطح آیتم و مقیاس مورد استفاده قرار گرفت.

۳-۲-۲- پایایی ابزارها

۳-۲-۲-۱- پایایی اسناد و مدارک

با بررسی اسناد و مدارک مختلف و انجام میزان سنجی مدارک یادشده در چند مرحله و تطبیق آن‌ها با یکدیگر پایایی آن‌ها مشخص گردید.

۳-۲-۲-۲- پایایی پرسش‌نامه

در حوزه پایایی پرسش‌نامه، تعداد ۱۲۰ نفر از جامعه آماری مورد هدف تحقیق پرسش‌نامه را به صورت تصادفی تکمیل نمودند و با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس آزمون اعتبار سنجی انجام که با استخراج آلفای کرونباخ به مقدار ۰/۷۰۳ نشان از بالا بودن اعتبار هر یک از سؤالات مربوط به هدف مورد نظر تحقیق دارد.

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱-۴- تحلیل کیفی: به منظور تحلیل کیفی داده‌ها از نرم افزار مکس کیودا به شرح زیر استفاده شده است:

- مرحله یکم تجزیه و تحلیل داده‌ها (کدگذاری باز): در این مرحله با استفاده از نرم افزار مکس کیودا کدهای مربوطه احصاء شده که شرح اقدامات این مرحله به قرار زیر است:

۱-۱-۴- کدهای برگرفته از مضامین مقوله آموزش

توجه به مقوله آموزش با مفاهیم آموزش عمومی، آموزش تخصصی، فرهنگ سازی، بهره گیری از امکانات، بهره گیری از استادان به نام، خلاقیت و نوآوری که موجب ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه می گردد.

جدول ۱: جمع بندی کدهای برگرفته از لیل مضامین مقوله آموزش

ردیف	عنوان کد محوری	تعداد کد اولیه	تاریخ بیانات
۱	آموزش تخصصی	۸	۱۳۶۸/۱۲/۷/۴-۱۳۸۵/۶/۲۸-۱۳۸۰/۱/۲۲-۱۳۷۰/۶/۳۱-۱۳۷۰/۱۲/۱۱-۱۳۶۸/۱۲/۲
۲	آموزش عمومی	۲۸	۱۳۹۶/۳/۶-۱۳۸۶/۹/۱۷-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۸۶/۹/۱-۱۳۷۷/۹/۱-۱۳۷۰/۱۲/۲۷-۱۳۶۹/۱۱/۱۷-۱۳۷۰/۱۱/۱۷-۱۳۷۰/۱/۲۲-۱۳۷۰/۱۱/۱۹-۱۳۶۹/۱۱/۲۰-۱۳۶۹/۱۱/۱۲-۱۳۶۸/۹/۲۸-۱۳۶۸/۱۲/۴-۱۳۶۸/۱۱/۲۰-۱۳۶۸/۱۱/۲۰-۱۳۶۸/۹/۲۸-۱۳۶۸/۷/۲۰-۱۳۶۸/۱۱/۲۰-۱۳۶۸/۱۲/۴
۳	برنامه ریزی بدون وقفه	۱۶	۱۳۸۵/۷/۴-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۰/۶/۲۸-۱۳۷۰/۱۲/۲۷-۱۳۷۰/۱۱/۱۷-۱۳۶۹/۱/۱۹
۴	بهره گیری از استادان به نام	۳	۱۳۸۵/۷/۴-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۰/۶/۲۸-۱۳۷۰/۱۲/۲۷-۱۳۷۰/۱۱/۱۷-۱۳۶۹/۱/۱۹
۵	بهره گیری از امکانات	۶	۱۳۸۵/۷/۴-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۷۱/۱۲/۱۷-۱۳۷۱/۱۳-۱۳۷۰/۱۲/۱۳-۱۳۷۰/۱۱/۲۰-۱۳۶۸/۱۲/۱۱
۶	تعیین مجریان آموزشی	۲	۱۳۶۸/۱۱-۱۳۶۸/۱۲/۴
۷	خلاقیت و نوآوری	۵	۱۳۷۰/۱۲/۲۷
۸	فرهنگ سازی	۳	۱۳۸۶/۹/۱۷-۱۳۸۰/۷/۲۶-۱۳۷۰/۱۲/۱۵
جمع	۸	۷۱	۷۱ مورد

۲-۱-۴- کدهای برگرفته از مضامین مقوله انس با قرآن

توجه به مقوله انس با قرآن با مفاهیم تلاوت با توجه به معانی، فرهنگ سازی، تداوم تلاوت که موجب ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

جدول ۲: جمع‌بندی کدهای برگرفته از تحلیل مضامین مقوله ۱ با قرآن

ردیف	عنوان کد محوری	تعداد کد اولیه	تاریخ بیانات
۱	تداوم تلاوت	۱۶	۱۳۸۷/۳/۲۱-۱۳۸۸/۵/۳۱-۱۳۹۱/۷/۱۲-۱۳۹۲/۱/۱۹-۱۳۹۳/۳/۱۳ ۱۳۸۳/۶/۲۶-۱۳۸۴/۷/۱۴-۱۳۸۵/۷/۲۴-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۸۶/۹/۱۷ ۱۳۸۱/۱۰/۲۵-۱۳۸۲/۸/۶
۲	تلاوت با توجه به معنی	۳۲	۱۳۹۴/۳/۲۸-۱۳۹۴/۱۰/۲۱-۱۳۹۵/۹/۲۳-۱۳۹۶/۳/۶-۱۳۹۸/۲/۱۶ ۱۳۸۴/۷/۱۷-۱۳۸۴/۷/۱۴-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۸۷/۳/۲۱-۱۳۹۲/۱/۱۹ ۱۳۸۳/۶/۲۶-۱۳۸۴/۷/۱۴-۱۳۸۴/۷/۱۷-۱۳۸۴/۷/۱۷-۱۳۸۴/۷/۱۷ ۱۳۷۹/۸/۹-۱۳۸۰/۶/۲۸-۱۳۸۲/۸/۶-۱۳۸۲/۸/۶-۱۳۸۲/۸/۶ ۱۳۷۰/۱۱/۱۷-۱۳۷۰/۱۱/۳-۱۳۷۰/۱/۲۶-۱۳۷۰/۱/۲۲-۱۳۷۵/۱۰/۲۸ ۱۳۶۹/۱/۱۰-۱۳۶۹/۱/۱۹
۳	فرهنگ‌سازی قرآنی	۱۸	۱۳۷۱/۲/۲۰-۱۳۷۱/۱/۱۵-۱۳۷۷/۸/۲۶-۱۳۸۰/۶/۲۸-۱۳۹۵/۹/۲۳ ۱۳۷۰/۱۰/۱۳-۱۳۷۰/۱۰/۱۳-۱۳۷۰/۶/۳۱-۱۳۷۰/۱/۲۲-۱۳۷۰/۱/۲۲ ۱۳۶۸/۷/۲-۱۳۶۸/۱۱/۲۰-۱۳۶۹/۱۲/۱۶-۱۳۷۰/۱۱/۳-۱۳۷۰/۱۱/۳
جمع	۳	۶۶	۶۶ مورد

۳-۱-۴- کدهای برگرفته از لیل مضامین با مقوله تأثیرگذاری

توجه به مقوله تأثیرگذاری تلاوت با مفاهیم تلاوت درست و اختلاف قرائت که موجب ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

جدول ۳: جمع‌بندی کدهای برگرفته از تحلیل مضامین مقوله تأثیرگذاری

ردیف	عنوان کد محوری	تعداد کد اولیه	تاریخ بیانات
۱	اختلاف قرائت	۲	۱۴۰۲/۱/۳
۲	تلاوت درست	۱۱	۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۸۸/۵/۳۱-۱۳۹۵/۳/۱۸-۱۳۹۸/۱/۲۶-۱۴۰۲/۱/۳ ۱۳۶۸/۱۲/۴-۱۳۷۰/۱۲/۲۷-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۳/۷/۲۵
جمع	۲	۱۳	۱۳ مورد

۴-۱-۴- کدهای برگرفته از تحلیل مضامین با مقوله تأمل و تدبیر

توجه به مقوله تأمل و تدبیر با مفاهیم توجه به معانی، تلاوت و استماع، توجه به مضامین قرآن که موجب ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

جدول ۴: جمع‌بندی کدهای برگرفته از تحلیل مضامین مقوله تأمل و تدبیر

ردیف	عنوان کد محوری	تعداد کد اولیه	تاریخ بیانات
۱	تلاوت و استماع	۱۳	۱۳۷۷/۷/۱۸-۱۳۸۴/۷/۱۷-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۹۶/۳/۶-۱۴۰۲/۱/۳ ۱۳۶۸/۷/۲۰-۱۳۷۰/۱۱/۱۷-۱۳۷۰/۱/۱۶
۲	توجه به مضامین آیات	۳	۱۳۷۰/۱/۱۶-۱۳۷۳/۱۰/۱۴

۵-۱-۴- کدهای برگرفته از تحلیل مضامین با مقوله تلاوت قرآن کریم

جدول ۵: جمع‌بندی کدهای برگرفته از تحلیل مضامین مقوله تلاوت

۶-۱-۴- کدهای برگرفته از میل مضامین با مقوله حفظ قرآن

توجه به مقوله حفظ قرآن با مفاهیم تکرار و حفظ، حفظ قرآن توسط جوانان، ترغیب و تشویق،

توجه به مقوله معارف قرآنی با مفاهیم آموزه‌های عبادی، آموزه‌های اعتقادی، آموزه‌های هشدار، جلوه‌های هنری قرآن، سبک زندگی قرآنی: که موجب ارتقای سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

جدول ۱۰: جمع‌بندی کدهای برگرفته از تحلیل مضامین مقوله موسیقی قرآنی

ردیف	عنوان کد محوری	تعداد کد اولیه	تاریخ بیانات
۱	ادراک آهنگ	۶	۱۳۸۳/۶/۲۶-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۹۴/۳/۲۸-۱۳۹۸/۲/۱۶
۲	موسیقی کلمه	۱۱	۱۳۷۳/۱۰/۱۴-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۵/۷/۴-۱۳۹۴/۱۰/۲۱-۱۴۰۲/۱/۳ ۱۳۷۰/۱۲/۲۷-۱۳۷۰/۱۲/۱۳
۳	نظم آهنگ	۸	۱۳۸۳/۶/۲۶-۱۳۸۳/۷/۲۵-۱۳۸۵/۷/۴-۱۳۸۶/۶/۲۲-۱۳۸۸/۵/۳۱ ۱۳۸۲/۸/۶
جمع	۳	۲۵	۲۵ مورد

● **مرحله دوم کدگذاری محوری:** به منظور شناسایی مقوله‌ها با پیامدهای مرتبط از کدگذاری محوری به شرح زیر استخراج شده است:

جدول ۱۱: شناسایی مقوله‌ها با پیامدهای مربوطه

ردیف	عنوان مقوله	نوع مقوله	کد محوری	کد اولیه
۱	آموزش	راهنمایی	۸	۷۱
۲	انس با قرآن	راهنمایی	۳	۶۵
۳	تأثیرگذاری	محوری	۲	۱۳
۴	تأمل و تدبیر	علّی	۳	۲۷
۵	تلاوت	راهنمایی	۸	۲۱۵
۶	حفظ قرآن	علّی	۵	۱۹
۷	ختم قرآن	محوری	۴	۷
۸	معارف قرآنی	راهنمایی	۳	۳۵۹
۹	معانی و مفاهیم	راهنمایی	۳	۳۹
۱۰	موسیقی قرآن	علّی	۳	۲۵
جمع	۱۰	۱۰	۴۲	۷۴۰

مرحله سوم تجزیه و تحلیل داده‌ها: مهم‌ترین موضوع در تجزیه و تحلیل داده‌ها ترسیم «روایت داستان» تحقیق است که به شرح زیر انجام شده است:

روایت داستان پژوهش: با عنایت به مطالب مطرح شده می‌توان گفت: داستان تحقیق حاضر مبین آن است که «تبیین راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری» که هدف اصلی تحقیق است، مستلزم اجرای یک فرآیند پویا است که در آن؛ مقوله‌های راهنمایی آموزش با مفاهیم «آموزش تخصصی، آموزش عمومی، برنامه‌ریزی بدون وقفه،

جدول ۱۲: تعداد مفاهیم و بدهای توصیه‌های مقام معظم رهبری

ردیف	مفاهیم	کد محوری	تعداد توصیه‌ها	ردیف	مفاهیم	کد محوری	تعداد توصیه‌ها
۱	معارف قرآنی	سبک زندگی	۱۴۶	۲۳	حفظ قرآن	تکرار و حفظ	۹
۲	تلاوت	علوم و فنون تلاوت	۸۷	۲۴	آموزش	آموزش تخصصی	۸
۳	معارف قرآنی	آموزه‌های اعتقادی	۵۶	۲۵	موسیقی قرآنی	نظم آهنگ	۸
۴	تلاوت	توجه به معنویت قرآن	۵۳	۲۶	آموزش	بهره‌گیری از امکانات	۶
۵	تلاوت	تداوم تلاوت	۳۶	۲۷	موسیقی قرآنی	ادراک آهنگ	۶
۶	انس با قرآن	تلاوت با توجه به معانی	۳۲	۲۸	آموزش	خلاقیت و نوآوری	۵
۷	آموزش	آموزش عمومی	۲۸	۲۹	تلاوت	تلاوت متناسب با جا و مکان	۵
۸	معارف قرآنی	آموزه‌های عبادی	۲۷	۳۰	تلاوت	توجه به ظاهر و باطن قرآن	۵
۹	معانی و مفاهیم	شناخت کلام خدا	۲۲	۳۱	آموزش	بهره‌گیری از استادان به نام	۳
۱۰	معارف قرآنی	آموزه‌های هشدار	۲۰	۳۲	آموزش	فرهنگ‌سازی	۳
۱۱	انس با قرآن	فرهنگ‌سازی	۱۸	۳۳	تأمل و تدبیر	توجه به مضامین آیات	۳
۱۲	معانی و مفاهیم	افزایش توانایی فردی	۱۷	۳۴	حفظ قرآن	ترغیب و تشویق	۳
۱۳	آموزش	برنامه‌ریزی بدون وقفه	۱۶	۳۵	حفظ قرآن	حفظ قرآن توسط جوانان	۳
۱۴	انس با قرآن	تداوم تلاوت	۱۵	۳۶	ختم قرآن	لزوم ختم قرآن	۳
۱۵	تأمل و تدبیر	تلاوت و استماع	۱۳	۳۷	آموزش	تعیین مجریان آموزشی	۲
۱۶	تأثیرگذاری	تلاوت درست	۱۱	۳۸	تأثیرگذاری	اختلاف قرائت	۲
۱۷	تأمل و تدبیر	توجه به معانی	۱۱	۳۹	حفظ قرآن	برنامه‌ریزی	۲
۱۸	موسیقی قرآنی	موسیقی کلمه	۱۱	۴۰	حفظ قرآن	حافظ بودن طلاب	۲
۱۹	تلاوت	برگزاری محافل قرآنی	۱۰	۴۱	ختم قرآن	عادت به ختم قرآن	۲
۲۰	تلاوت	ترغیب و تشویق	۱۰	۴۲	ختم قرآن	تقید به ختم قرآن	۱
۲۱	معارف قرآنی	جلوه‌های هنری قرآن	۱۰	۴۳	ختم قرآن	اهداء هدیه به ختم قرآن	۱
۲۲	تلاوت	توجه به ترجمه در تلاوت	۹	جمع کل			۷۴۰

پسجه تحلیل کیفی: از ۷۴۰ مورد کد احصاء شده از بیانات مقام معظم رهبری؛ کد محوری سبک زندگی قرآنی با مفهوم معارف قرآنی، آموزه‌های اعتقادی با مفهوم معارف قرآنی، آشنایی با علوم و فنون تلاوت با مفهوم تلاوت، توجه به معنویت قرآن با مفهوم تلاوت، تداوم داشتن تلاوت با مفهوم تلاوت، تلاوت با توجه به معانی با مفهوم انس با قرآن، آموزش عمومی با مفهوم تلاوت، آموزه‌های عبادی با مفهوم معارف قرآنی، شناخت کلام خدا با مفهوم معانی و مفاهیم، فرهنگ‌سازی با مفهوم انس با قرآن، افزایش توانایی فردی با مفهوم معانی و معارف، برنامه‌ریزی بدون وقفه با مفهوم آموزش، تداوم تلاوت با مفهوم انس با قرآن، تلاوت و استماع با مفهوم تأمل و تدبیر، تلاوت درست با مفهوم تأثیرگذاری، توجه به معانی با مفهوم تأمل و تدبیر، موسیقی کلمه با مفهوم موسیقی قرآن، برگزاری محافل قرآنی با مفهوم تلاوت و ترغیب و تشویق با مفهوم تلاوت از فراوانی بالای ۱۰ مورد در مجموع ۶۴۹ مورد برخوردار بوده و حائز اهمیت بیشتری هستند.

ب) تحلیل کمی: (تفسیر و تحلیل اطلاعات برگرفته از پرسش‌نامه)

جدول ۱۳: چگونگی پاسخ جامعه آماری به سؤال‌های پرسش‌نامه

سؤالات پرسش‌نامه	پاسخ		خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		نسبتاً زیاد (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		میلگین هر سؤال
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
متن سؤال ۱	آموزش قرآنی به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۵۳
پاسخ سؤال ۱	۱۲۰	۱۰۰	۷۵	۶۲.۵۰	۳۳	۲۷.۵۰	۱۲	۱۰.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۲	انس با قرآن به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۴۹
پاسخ سؤال ۲	۱۲۰	۱۰۰	۷۴	۶۱.۶۷	۳۱	۲۵.۸۳	۱۵	۱۲.۵۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۳	عوامل تأثیرگذاری در تلاوت صحیح آیات به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۶
پاسخ سؤال ۳	۱۲۰	۱۰۰	۸۰	۶۶.۶۷	۳۲	۲۶.۶۷	۸	۶.۶۷	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۴	تأمل و تدبیر در آیات شریفه قرآن به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۷۱
پاسخ سؤال ۴	۱۲۰	۱۰۰	۹۵	۷۹.۱۷	۱۵	۱۲.۵۰	۱۰	۸.۳۳	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۵	تلاوت و استماع آیات شریفه قرآن به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۵۶
پاسخ سؤال ۵	۱۲۰	۱۰۰	۸۱	۶۷.۵۰	۴۶	۳۱.۶۷	۱۲	۱۰.۰۰	۱	۰.۸۳	۰	۰.۰۰	

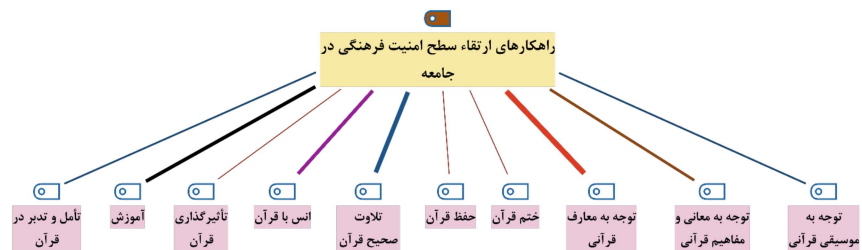
سؤالات پرسش‌نامه	پاسخ		خیلی زیاد (۵)		زیاد (۴)		نسبتاً زیاد (۳)		کم (۲)		خیلی کم (۱)		میلکین هر سؤال
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
متن سؤال ۶	حفظ آیات شریفه قرآن به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۶۱
پاسخ سؤال ۶	۱۲۰	۱۰۰	۸۵	۷۰.۸۳	۲۵	۲۰.۸۳	۸	۶.۶۷	۲	۱.۶۷	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۷	ختم جلسات قرآنی به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۳۹
پاسخ سؤال ۷	۱۲۰	۱۰۰	۵۵	۴۵.۸۳	۲۴	۲۰.۰۰	۲۵	۲۰.۸۳	۶	۵.۰۰	۱۰	۸.۳۳	
متن سؤال ۸	درک معارف قرآنی به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۷۱
پاسخ سؤال ۸	۱۲۰	۱۰۰	۹۵	۷۹.۱۷	۱۵	۱۲.۵۰	۱۰	۸.۳۳	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۹	درک معانی و مفاهیم قرآنی به چه میزان در ارتقای امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم مؤثر است؟												۴۷
پاسخ سؤال ۹	۱۲۰	۱۰۰	۹۰	۷۵.۰۰	۲۴	۲۰.۰۰	۶	۵.۰۰	۰	۰.۰۰	۰	۰.۰۰	
متن سؤال ۱۰	موسیقی قرآنی به چه میزان در ارتقاء معنویت قرآن کریم مؤثر است؟												۴۵۷
پاسخ سؤال ۱۰	۱۲۰	۱۰۰	۸۵	۷۰.۸۳	۲۱	۱۷.۵۰	۱۱	۹.۱۷	۳	۲.۵۰	۰	۰.۰۰	

نتیجه مطالعه میدانی

۱- بر اساس نظر جامعه آماری به ترتیب تأمل و تدبر، درک معارف قرآنی، درک معانی و مفاهیم قرآنی، حفظ آیات شریفه قرآن، تأثیرپذیری تلاوت قرآن، توجه به موسیقی قرآنی، تلاوت و استماع آیات شریفه قرآن، آموزش قرآن، انس با قرآن و ختم جلسات قرآنی از اهمیت بیشتری برخوردار بوده و بر ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه مؤثر هستند.

۲- بر اساس آزمون فریدمن برای اولویت‌بندی متغیرهای اصلی در مفاهیم بند یکم نتایج حاصله از تحلیل کمی به ترتیب مقوله‌های سبک زندگی قرآنی، آموزه‌های اعتقادی و عبادی، آموزش عمومی، توجه به معانی و مفاهیم، فرهنگ‌سازی تلاوت قرآن، تأثیرگذاری تلاوت قرآن، توجه به موسیقی قرآنی، تلاوت و استماع با تأمل و تدبر، برگزاری جلسات قرآنی در سطوح مختلف، حفظ قرآن در نتایج حاصله از تحلیل کیفی کاملاً منطبق با نتایج حاصله از تحلیل میدانی بوده که نشانگر مطالعه صحیح و دقیق این پژوهش است.

۳-۴- استخراج الگوی ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن
ید بر فرمایشات مقام معظم رهبری
بر اساس نتایج حاصله از تحقیق الگوی زیر به‌منظور ارتقای امنیت فرهنگی جامعه از طریق نرم‌افزار مکس کیودا استخراج گردید:

توجه:

میزان ضخیم بودن خطوط در این الگو نشان‌دهنده میزان اهمیت متغیر است.

۴-۴- پاسخ به سؤالات

۱- آموزه‌های قرآن مبتنی بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری در ارتقای ایت فرهنگی کدامند؟
توجه به مقوله معانی و مفاهیم قرآنی با مفاهیم شناخت کلام خدا: تلاوت قرآن با تفهیم معانی، زنده کردن معانی و مفاهیم قرآن، تجسم کردن مفاهیم کلمات در هنگام تلاوت، اعجاز قرآن در انتقال مفاهیم به اذهان، اشک ریختن با درک معانی و مفاهیم قرآنی، برجسته کردن معانی و مضمون آیات در تلاوت، برجسته شدن معانی و مضامین در مخاطبین، خواندن قرآن برای استخراج معانی و مفاهیم، دست پیدا کردن به مفاهیم و انشراح آیات از طریق فهمیدن معانی لغات عربی و تدبر، مطلوب بودن تلاوت با فهمیدن مفاهیم آیات، فهم معانی و معارف قرآنی و دل بستن به خدا، دقت کردن به معانی و مضامین در تلاوت، تلاوت قرآن مقدمه‌ای برای مفاهیم قرآن، صوت قرآن مقدمه‌ای برای مفاهیم قرآن، مقدمه بودن جلسات قرآنی برای درک مفاهیم قرآنی، بهره‌برداری از مفاهیم قرآن، توجه مردم به مفاهیم و معارف قرآنی، انتقال صحیح معانی و مفاهیم به مخاطب، بدبختی جوامع اسلامی ناشی از دوری از قرآن و مفاهیم آن، افزایش توانایی فردی: توجه و فهم معانی و مفاهیم در تلاوت‌ها، تلاوت برای نفوذ مفاهیم قرآنی بر دل‌ها، نیاز انسان‌ها به مفاهیم قرآنی، برطرف کردن مشکل زبان فارسی در درک مفاهیم، رسوخ معانی در دل‌وجان مخاطب هنگام تلاوت، تلاوت خوب با فهمیدن معانی، به‌دست‌آوردن عمق مفاهیم قرآنی با تدبر کردن، قدم سوم فهمیدن و پیاده کردن مفاهیم قرآنی در زندگی، استخراج مفاهیم قرآنی توسط خبرگان قرآنی و استفاده آن در کتب درسی مدارس و دانشگاه‌ها به‌صورت دائمی، جلسات قرآنی مقدمه‌ای برای مفاهیم قرآنی، اهمیت داشتن توجه قاریان و مخاطبین به مفاهیم آیات، قرائت چندین بار قرآن برای انس گرفتن و فهمیدن مفاهیم آیات و همچنین توجه به مقوله معارف قرآنی با مفاهیم آموزه‌های عبادی: ارتقای سطح معارف جامعه، تفسیر قرآن، قرآنی بودن اخلاق و تخلق شخصی، موعظه بودن قرآن، اهمیت موعظه و شنیدن آن، ارتباط با قرآن برای استناره، ارتباط با قرآن برای استفاده، ارتباط با قرآن برای استضانه قلبی، ارتباط با قرآن برای استضانه معنوی، تلاوت و قرائت با حضور قلب، اثربخشی کلام الهی هدف اصلی

تلاوت، خط روشن و هدایت‌کننده بودن قرآن، (قرآن مایه عمیق، راسخ و تکمیل شدن ایمان)، تلاوت قرآن مایه روشن شدن معرفت انسان، با صدای خوش به تصویر و ترسیم کشیدن مضمون آیات به اذهان مخاطب، توجه به مضمون آیات (فرازوفرو، وصل و قطع، تکیه و تحریر و ...)، فضیلت بزرگ و ثواب بودن تلاوت قرآن، ثواب داشتن تلاوت، بهره مضاعف مستمعین از برکات قرآن، توفیق نزدیکی به معارف قرآنی، شایسته بودن مضامین کلام الهی، مجاهدت مردم در راه قرآن، در دل به یاد خدا بودن، به خدا پناه بردن، **آموزه‌های اعتقادی:** کسب رحمت الهی، و یفه‌شناسی، ایجاد حکومت اسلامی، عاقبت به‌خیری، توجه به معنویت قرآن، تعمیق و نیاز روح معنویت، عمل کردن، ارتباط برقرار کردن با قرآن، (استخراج، طبقه‌بندی، دسته‌بندی و ایستادگی بر آرمان‌ها)، فهم معارف قرآنی از طریق ترجمه و تأمل در الفاظ، آشنایی ذهن انسان با معارف قرآنی به صورت یکجا، دسترسی به معارف قرآنی در حالات خاص، باارزش بودن تلاوت قرآن به عنوان مصاحبت با خداوند متعال، فصیح و بلیغ بودن بیان قرآن، عدم درک جزئیات مفاهیم قرآن در برخی افراد، ذخیره معنوی بودن وحی الهی، یادگیری تمام معارف قرآنی، باورکردن قرآن و وعده و صدق الهی، تنظیم روابط با نفس و روح قرآنی، نصرت یافتن از طرف خدا بر اساس معارف قرآنی، همه‌گیر نبودن انعکاس قرآن بر دل‌ها، انعکاس قرآن برای نفس‌های پاکیزه، دل‌های بالمان و صفای باطن، منعکس نشدن قرآن بر دل‌های معاندین و کور شده، (حکمت، نور و شفا داشتن قرآن)، شرک آوردن به غیر خدا توسط دنیای اسلام، آشنایی کامل قاری از مضمون آیات، پیدا کردن معارف اسلامی از طریق جست‌وجو، مقید بودن به عمل به قرآن، همانند اقیانوس بودن قرآن، نامتناهی بودن پیشرفت در قرآن، مهجور نبودن قرآن در جامعه، روشن کردن دل‌ها توسط قرآن، کتاب معرفت بودن قرآن برای انسان، ممکن‌تر و عملی‌تر بودن انذار، قابل انذار بودن انسان‌ها و قلوب زنده، ارتباط با خدا عامل پیوند و همبستگی، **آموزه‌های هشدار:** پیوستن و دل دادن دنیای اسلام به آمریکا، سرمایه‌داری صهیونیستی و مستکبران عالم، محروم شدن امت اسلام به دلیل مهجور کردن قرآن از خود، راه‌انداختن جنگ بزرگ همه‌جانبه (اقتصادی، سیاسی، نظامی، امنیتی، فرهنگی) علیه امت اسلام، جنگ با فلسطین به مثابه جنگ با امت اسلامی، حمایت همه‌جانبه از رژیم صهیونیستی به منظور ایجاد مانع بزرگ در یکپارچگی امت اسلامی، از بین بردن منابع مالی و طبیعی امت اسلامی توسط دشمنان، محتاج بودن دنیای اسلام به قرآن، قرآن مایه شکست دشمنان، خودداری از ایجاد تفرقه و اختلاف بین مسلمین، برگشت مسلمین به قرآن، سیطره داشتن امروزه قرآن در جامعه، خسران بیشتر مسلمانان در عمل نکردن به قرآن، از بین رفتن ظلمات به برکت قرآن، ارتباط با خدا در کشاکش و مصیبت‌های دنیا، اعتماد و اتکا کردن به خدا، جای دادن هر سخن باطلی در اذهان با مهجور کردن قرآن، انکار کردن آیات با مهجور کردن قرآن، اقامه قسط بودن قرآن، **جلوه‌های هنری قرآن:** جذب دل‌ها بر اثر زیبایی و هنری بودن قرآن، توجه به شیوایی قرآن، استفاده از هنر درست

و دقیق در تلاوت، (مددسانی به اندیشه و انتخاب راه راست با تلاوت قرآن)، قرآن هدایتگر انسان، ارتقاء سطح معنویت، اثر هنری بودن قرآن، سبک زندگی قرآنی: کسب عزت، بهبود زندگی دنیوی، قدرت دفاع، حرکت جامعه در مسیر قرآنی، ایجاد برکت، قرآنی بودن جامعه و محیط زندگی، درس‌های زندگی بودن معارف قرآنی، درک ظاهر و باطن قرآن، فهم معارف قرآنی با دقت و تأمل، مهم بودن حاکمیت فضای فرهنگی قرآن در ذهن جامعه، هدایت کننده کلمات قرآن مادام‌العمر، قرآن هدایت کننده بشر به پیروزی و رستگاری و راه‌های سعادت، عمل به قرآن، قرآنی کردن افکار و اعمال، وسیع شدن اجتماعات قرآنی، امید به تشکیل جامعه اسلامی با همگانی شدن تلاوت صحیح قرآن در جامعه، امید به تشکیل جامعه اسلامی با موج شوق تلاوت در خانه‌ها، گسترش دامنه معرفت و روحیه اسلامی، تداوم و عمومیت پیدا کردن حضور قرآن در بین مردم، لغزش در تصمیم‌گیری در اثر تعمق نداشتن در آیات، روبه‌پیشرفت بودن تلاوت در کشور، مواجهه با قرآن مانند آینه برای بازتابانیدن نور قرآن، توانایی بازگشایی عقده‌ها توسط قرآن، اعطای شرح صدر برای حرکت در صراط مستقیم توسط قرآن، اعطای نور و امید برای حرکت در صراط مستقیم توسط قرآن، محروم شدن از قرآن با غرق شدن در دنیا، به غیر خدا دل بستن و محروم کردن دنیای اسلام از قرآن، بیداری دنیای اسلام و گرویدن به قرآن، روشن شدن دل‌ها با شنیدن آیات الهی، توانایی بازگشایی عقده‌های مادی دنیوی توسط حکمت قرآن، شرح صدر توسط قرآن، ایجاد عزم راسخ توسط قرآن، نزدیک شدن و گرایش عموم مردم به فهم معارف قرآن، محور اجتماع بودن امت اسلامی و همه‌ملت‌های اسلامی، در اختیار داشتن دشمنان از ابزار بزرگ و تبلیغاتی، حفظ عزت اسلامی و موجودیت اسلام توسط امت اسلامی، تشویق گرایش عمومی مردم به قرآن با جان‌ودل و فکر، ایجاد فضای قرآنی در کل جامعه با تلاوت قرآن، قرآن مایه به کارگیری صحیح نیروی انسانی، قرآن مایه ترقی و روحیه بخشی به جامعه، استفاده نکردن از قرآن برای اسه‌ورسم داشتن و مشغولیت، استفاده از قرآن به‌عنوان داروی دل‌وجان باطن، حرف‌زدن قاری از باطن جانش با مخاطب، شوق‌انگیز و باارزش بودن تلاوت با اسلوب زیبا و خوب، تلاوت زیبا موجب هدایت جوانان به سمت قرآن، ایجاد ذخیره مادام‌العمر برای اندیشیدن از طریق قرآن، زیادشدن سطح معارف قرآنی در طول زمان، نعمت بزرگ بودن حضور قرآن در ذهن انسان، مشهود بودن عقب‌افتادگی از قرآن در جامعه، قرآن علاج دردهای مسلمانان، ضعف و ذلت ناشی از دوری از قرآن، نزدیکی دل‌های همه باهم به قرآن با استماع خوب، (اولین توصیه خداوند توحید، توجه به خدا و شکستن زر و زور)، موردتوجه قراردادن نهی خدا، حمله دشمنان به قطعات و سکوت سایر قطعات، پیشگیری از فعالیت طاغوت با تعالیم و افکار قرآنی، تلاش برای کسب نعمات الهی، (آشنایی، تفکر و جمع‌آوری معلومات از معارف قرآنی و سنت)، مطالعه قرآن برای شناخت شیوه و شگردهای دشمنان، شناخت آسیب‌پذیری‌ها با تدبیر در قرآن، حل مشکلات ملت به‌شرط قرارگرفتن در فضا و معرفت قرآنی،

دوری از قرآن مشکل بزرگ مسلمانان، رهایی از حیرت و ظلمات جامعه اسلامی با شناخت معرفت قرآن، مهم بودن عمل به قرآن و پیروی از دین خدا، لزوم بهره‌برداری از معرفت قرآن، تبیین حرکت عمومی ملت به سمت معارف و حقایق اسلامی، درخشان بودن معارف اسلامی و دور از ذهن بودن آن، بازبودن میدان برای پیشرفت علمی، عملی، سیاسی و ...، مقابله با کم‌همتی و کوتاهی عوامل بازدارنده پیشرفت، بازگشت به اسلام و بهره‌بردن از معارف اسلامی، (لزوم همکاری روشنفکران، اندیشمندان، دانشمندان، اهل علم و معرفت برای ارتقاء سطح معارف اسلامی)، دقت در قرآن، غور شدن در قرآن، (قرآن هدایت‌کننده بهترین راه، کار و نظام)، (قرآن هدایت‌کننده بهترین شیوه و اخلاق)، قرآن هدایت‌کننده بهترین روش‌های عمل فردی و اجتماعی، خوشبخت نبودن جوامع بشری با همه پیشرفت‌ها به‌خاطر دوری از معنویت، حقیقت انسانیت، اخلاق و خدا، در اختیار نداشتن و یا به آن عمل نکردن نسخه آسایش و آرامش‌بخش انبیاء در جوامع، تبعیت نکردن از قرآن یعنی تبعیت از استکبار و طاغوت، ازبیررفتن اشتباهات، خطاها و غلط‌ها به برکت قرآن، (شناخت وضعیت گذشته، حال و آینده توسط قرآن)، رشد و تعالی جوامع توسط قرآن، قرب به خدا توسط قرآن، سبک زندگی سالم توسط قرآن، قرآنی شدن با کسب معرفت قرآنی، عمل کردن جامعه به قرآن، برگزاری مسابقات قرآنی برای قرآنی شدن جامعه، ماه رمضان آشنایی با معارف و ذخیره کردن سرمایه‌های الهی، هدیه کردن به جوان‌ها در راه قرآن، قرآن ملاک بودن همه امور، پیشرفت کشور به برکت قرآن، خوب بودن پیشرفت قاریان، شیفته نشدن قاریان جوان به تشویق‌ها، حذف قرآن از زندگی به‌مثابه حذف مسلمانان از اسلام، هدایت و مشعل اسلام بودن قرآن، یکی از اهداف دشمنان زیر پا گذاشتن بینات قرآن و بی‌ارتباط کردن ملت با قرآن، افزایش هدایت‌گری و کاهش جهالت بعد از تلاوت قرآن، (روشن بودن تکالیف مسلمانان اعم از جهاد، زندگی اسلامی و مرگ اسلامی در قرآن)، دورنگه داشت مردم نسبت به قرآن، حاکم نبودن اسلام در جوامع اسلامی، درک تقریبی فارسی‌زبان‌ها از مضامین قرآن با ترجمه، ورود به وادی آشنایی با قرآن همراه با انقلاب، وفور نعمات در جامعه و لزوم تلاش مضاعف برای به‌دست‌آوردن آن، عاشق بودن مردم نسبت به قرآن، بزرگ‌ترین شرف بودن تلاوت قرآن، رسالت سنگین و مسئولیت بزرگ قاریان، منقلب کردن یک ملت با قرائت خوب، ایجاد تحول با تلاوت خوب، آشنایی با الفاظ و ظواهر قرآن شرط عمل کردن ملت با قرآن، به اهتزاز درآوردن پرچم قرآن در جهان توسط امام راحل (ره) که موجب ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

۲- هنر قرآنی برای ارائه راهکارهای ارتقای امنیت فرهنگی در پرتو قرآن کریم با تأکید بر اندیشه‌های مقام معظم رهبری کدامند؟

توجه به مقوله موسیقی قرآن با مفاهیم ادراک آهنگ: تفهیم موسیقی الفاظ، درست ادا کردن آهنگ

تلاوت، تلفیق و انطباق آهنگ با مضامین، نشان‌دادن ذوق هنری در موسیقی قرآنی، کمتر تقلید کردن از موسیقی قاریان دیگر، تلاوت با صدا و نغمه خوب، **نظم آهنگ**: برجسته کردن معنی و مضمون با آهنگ، جفت کردن آهنگ‌ها و مضامین در تلاوت‌ها، تلاوت همراه با موسیقی مربوطه، ارائه موسیقی و نغمه‌های قرآنی به شکل صحیح، تلاوت قرآن با آهنگ درست و خوب، رعایت جنبه‌های ظاهری تلاوت (نغمه‌ها و آهنگ‌ها ...)، **موسیقی کلمه**: توجه کردن به موسیقی کلمات قرآن، دست‌کم نگرفتن تلاوت و ارائه‌های قرآنی، تلاوت با آهنگ درست و خوب، موسیقی تلاوت، یادگیری موسیقی قرآنی، یادگیری نغمه‌های صحیح تلاوت قرآنی، تلاوت با موسیقی خاص قرآن، استفاده از حنجره‌های قوی، قدرت ابتکار و خلاقیت در خوانندگی تلاوت قرآن و همچنین **توجه به مقوله انس با قرآن** با مفاهیم **تلاوت با توجه به معانی**: حرکت اسلامی جامعه منوط به انس مردم با قرآن، مهم بودن ارتباط و انس گرفتن با قرآن، دنبال کردن تلاوت‌های قاریان برجسته و تلاوت قرآن در بین مردم، فهمیدن بیشتر عمق آیات با انس و غور گرفتن با قرآن، (عمق‌بخشی به اعتقادات، مبانی فکری، روح و ایمان انسان با انس با قرآن)، پیشگیری از لغزش‌ها با انس با قرآن، تلاش برای انس روزافزون جوانان و نوجوانان با قرآن، انس بیشتر مردم با قرآن به شرط تلاوت‌های خوب، محبت بزرگ مأنوس بودن با قرآن در سنین مختلف، خنثی کردن شبهات دشمنان با انس گرفتن با قرآن، شاکر بودن برای انس گرفتن با قرآن، توفیق انس گرفتن با قرآن، سوق‌دادن عشق قرآنی به انس حقیقی با قرآن توسط قاری، تفاوت قلوب و اعمال انس‌گرفتگان با قرآن با مأنوس نشدگان، انس گرفتن با قرآن و حقایق آن برای فهم بیشتر قرآن، **فرهنگ‌سازی**: لزوم همکاری دستگاه‌ها برای خنثی کردن شبهات دشمنان، لزوم انس گرفتن طبقات مختلف جامعه با قرآن، انس با قرآن عامل رفع مشکلات و موانع درونی و بیرونی، برنامه‌ریزی فردی و جمعی برای انس بیشتر با قرآن، انس گرفتن دل مردم با قرآن با تلاوت صحیح و پرجاذبه، لزوم علم انس با قرآن توسط طلاب در حوزه‌ها، ایجاد مشکلات زیاد بر اثر انس نداشتن حوزه‌های علمیه با قرآن، (اهمیت‌دادن و انس گرفتن عموم مردم با مسجد، نماز و عبادت)، اهمیت‌دادن انس گرفتن عموم مردم با جلسات قرآنی، ارتقای معرفت عمومی کشور با انس به قرآن، تغییر وضعیت جوانان با انس گرفتن با قرآن، **تداوم تلاوت**: انس گرفتن جوانان و جامعه با قرآن در زندگی، ایستادگی و پایداری در انس با قرآن، هرروز خواندن قرآن، کمبود داشتن در زمینه انس با قرآن و مخلوط کردن آن با زندگی، کافی نبودن تلاوت قرآن، انس با قرآن و رواج قرآن، مأنوس شدن با قرآن و دل نكندن از آن، قدم دوم آشنایی و انس با قرآن، رشد روزافزون مردم با انس با قرآن، انس گرفتن با قرآن که موجب ارتقاء سطح امنیت فرهنگی جامعه در پرتو قرآن کریم در جامعه خواهد شد.

۶-۴- پیشنهادهای اجرایی

۱- صداوسیما جمهوری اسلامی ایران با همکاری سازمان‌ها و نهادهای امنیتی و سازمان اوقاف نسبت

به تولید محتوی به‌منظور تبیین چگونگی سبک زندگی اسلامی در جامعه با توجه به آموزه‌های قرآنی بر اساس کدهای استخراج‌شده در این تحقیق اقدام و نتیجه را تا شش ماه آینده به شورای عالی فرهنگی اعلام کند.

۲- وزارت علوم و تحقیقات و فناوری با همکاری سازمان‌ها و نهادهای امنیتی بر اساس منویات فرماندهی معظم کل قوا نسبت به آشنایی کامل دانشجویان با قرآن کریم و انس گرفتن با آن در تمامی مقاطع تحصیلی اقدام فرهنگی (بدون اجبار) انجام و نتیجه را تا یک سال آینده به شورای عالی فرهنگی اعلام کند.

۳- وزارت ارشاد اسلامی با همکاری سایر سازمان‌ها و نهادهای امنیتی نسبت به فرهنگ‌سازی جامعه برای آشنایی با قرآن، تلاوت قرآن، انس گرفتن اقشار مختلف جامعه با قرآن اقدام فرهنگی و عملی اقدام کند.

۴- صداوسیما جمهوری اسلامی ایران هنگام پخش تلاوت قرآن اصول لازمه بر اساس کدهای استخراج‌شده در این تحقیق را به‌دقت رعایت و سازمان اوقاف نظارت لازمه را داشته باشد.

۵- حوزه‌های علمیه نسبت به ارتقاء سطح آموزه‌های قرآن کریم و همچنین حفظ قرآن در بین طلاب اقدام مؤثر انجام و نتیجه را به وزارت ارشاد و اسلامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان اوقاف به‌صورت شش‌ماهه اعلام کند.

منابع

- قرآن کریم

- ابن منظور، محمد بن مکرم، (۱۴۱۴ ق)، لسان العرب، محقق، مصحح، میردامادی، جمال‌الدین، بیروت، دار الفکر للطباعة و النشر و التوزیع، دار صادر، چاپ سوم.
- ابو زهره، محمد، (۲۰۰۸ م)، المعجزة الكبرى، قاهرة: دار الفكر العربی، بی تا.
- امامی، عبدالنبی، (۱۳۹۰)، فرهنگ قرآن-اخلاق حمیده، قم، مطبوعات، چاپ دوم
- امین، نصرت بیگم، (۱۳۶۲ ق)، تفسیر مخزن العرفان در علوم قرآن، بی تا.
- تفتازانی، مسعود بن عمر، (۱۳۸۸)، شرح مختصر، بی جا: ا اعیلیان.
- تیمی آمدی، عبدالواحد (۱۳۷۸)، غرر حکم و دررالحکم، ترجمه سید هاشم رسولی محلاتی، چاپ دوم تهران دفتر نشر فرهنگ اسلامی
- تهرانی، میرزا مهدی، (۱۳۷۴)، مانی موسیقی قرائت قرآن، تهران: زلال.
- جهان بزرگی، احمد، (۱۳۹۸)، امنیت در نظام سیاسی اسلام اصول و مؤلفه‌ها، تهران سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- جوادی آملی، عبدالله، (۱۳۸۹)، انتظار بشر از دین، قم، اسراء.
- حر عاملی، محمد بن حسن، (۱۴۱۲ ق)، هدایه الأئمه إلى أحكام الأئمه عليهم السلام، مشهد، آستانة الرضویة المقدسة، مجمع البحوث الإسلامية.
- خالقی، روح‌الله، (۱۳۷۳)، نظری به موسیقی، صفی علیشاه، تهران.
- خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمان، (۱۳۶۲)، تلخیص المفتاح فی المعانی والبیان والبدیع، قم، دارالذخایر، بی تا.
- خمینی، روح‌الله (۱۳۶۹)، صحیفه نور، ج ۱۲، تهران، انتشارات سروش، چاپ اول.
- دراز، محمد عبدالله، (۱۳۹۰ ق)، النبأ العظیم نظرات جدیدة فی القرآن، چاپ دوم، کویت، دار القلم.
- دهخدا، علی‌اکبر، (۱۳۷۷)، لغت مه دهخدا، دانشگاه تهران، مؤسسه انتشارات و چاپ روزنه.
- دیلمی، حسن بن ابی الحسن، (۱۳۷۱)، ارشاد القلوب، قم، الشریف الرضی.
- راجب اصفهانی، حسین بن محمد، (۱۴۱۲ ق)، مفردات ألفاظ القرآن، بیروت، دار الشامیة.
- رافعی، مصطفی صادق، (۱۹۷۳ م)، اعجاز القرآن والبلاغة النبویة، بیروت: دار الکتب العربی.
- رکنی یزدی، محمد مهدی، (۱۳۷۹)، آشنایی با علوم قرآنی، تهران، سمت.
- سخنان مقام معظم رهبری، (۱۳۷۵)، فرهنگ و تهاجم فرهنگی تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، چاپ چهارم
- شاه‌میوه اصفهانی، غلام‌رضا، (۱۳۸۹)، معماری تلاوت، تهران، سازمان دارالقرآن کریم، نشر تلاوت.

- شیخ حر عاملی (۱۴۱۲ ق)، وسائل الشیعه، قم، چاپ اول.
- صالحی، امیری سید رضا و نادری، افسر افشاری (۱۳۹۹)، بانی نظری و راهبردی مدیریت ارتقای امنیت اجتماعی و فرهنگی، تهران فصلنامه راهبرد، شماره ۵۹
- طباطبائی، محمدحسین، (۱۳۹۰ ق)، میزان فی تفسیر القرآن، بیروت، مؤسسه علمی للمطبوعات.
- طبرسی، حسن بن فضل، (۱۳۷۰)، مکارم الأخلاق، قم، الشریف الرضی.
- علی‌اکبری، حسن، (۱۳۹۵)، تهاجم فرهنگی از دیدگاه آیات روایات و فقه، چاپ صفا، چاپ اول.
- علیزاده، سلیمان، (۱۳۹۳)، ابعاد و مؤلفه‌های امنیت فرهنگی از منظر امام خمینی (ره)، فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی امنیتی سال سوم، شماره دوم، تابستان
- فراهیدی، خلیل بن احمد، (۱۴۰۸ ق)، العین، محقق، مخزومی، مهدی، سامرائی، ابراهیم، قم، مؤسسه دار الهجرة.
- کارنگی، دیل، (۱۳۷۳)، آیین سخنرانی، چاپ هفتم، تهران، آریان.
- کلینی، محمد بن یعقوب، (۱۴۰۷ ق)، اصول کافی، چاپ چهارم، تهران، دار الکتب الإسلامية.
- گل‌محمدی، احمد، (۱۳۹۱)، جهانی‌شدن رهنگ و هویت تهران، نشر نی
- لاریجانی، علی و ملکی تبار مجید (۱۳۹۶)، بررسی راهبردی - امنیتی تأثیرات ماهواره بر باورهای جوانان، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک سال هشتم شماره ۲۹
- مجلسی، محمدباقر (۱۳۷۲)، بحارالانوار تهران انتشارات اسلامی، چاپ سوم.
- مجلسی، محمدباقر، (۱۴۰۳ ق)، بحارالانوار، محقق، علوی، عبدالزهراء، بیروت، دار إحياء التراث العربی.
- محمود، مصطفی، (۱۹۹۹ م)، القرآن محاوله لفهم عصری، بیروت، دار الشروق.
- مصباح یزدی، محمدتقی، (۱۳۹۱)، حقوق و سیاست در قرآن، قم، موسسه آموزشی امام خمینی (ره).
- مصطفوی، حسن، (۱۳۸۵)، تحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران، مرکز نشر آثار علامه مصطفوی.
- مطهری، مرتضی، (۱۳۶۸)، نهضت‌های اسلامی در صدسال اخیر، انتشارات صدرا، چاپ دوازدهم.
- معرفت، محمدهادی، (۲۰۱۲ م)، اعجاز القرآن، دائرةالمعارف بزرگ اسلامی ج. ۹، ۲۰۱۲.
- معین، محمد، (۱۳۶۰)، فرهنگ فارسی معین، تهران، امیرکبیر.
- مکارم شیرازی، ناصر، (۱۴۱۰ ق)، تفسیر نمونه، تهران، دار الکتب الإسلامية.
- ملکی، حسن، (۱۳۹۶)، مهندسی فرهنگی از طریق آموزش‌های رسمی، مجموعه مقالات اولین همایش ملی مهندسی فرهنگی بخش مفهوم‌شناسی و ابعاد مهندسی فرهنگی جلد اول، تهران انتشارات اداره کل روابط عمومی و اطلاع‌رسانی دبیرخانه شورای انقلاب فرهنگی
- میرمحمدی، مهدی، (۱۳۹۴)، نسل‌هاگفتن‌ها و امنیت چارچوبی فرهنگی برای امنیت در ایران، فصلنامه مطالعات راهبردی سال هجدهم، شماره دوم، تابستان.
- نلسون، کریستینا، (۱۳۹۰)، هنر قرائت قرآن، مترجم محقق ستوده نیا، محمدرضا، جان‌نقاری لادانی، زهرا، تهران، زمان نو

- هرئنجی، منصور، (۱۳۹۹)، ابزارهای تهاجم فرهنگی و راه‌های مقابله با آن، انتشارات موج، چاپ اول.
- یزدان‌پناه، محمد عیسی نژاد، محمد و نجات پور مجید، (۱۳۹۱)، ویت اسلامی مهاجرین و امنیت فرهنگی اروپاییان پیامدها و چالش‌ها، فصلنامه مطالعات سیاسی جهان اسلام، سال اول، شماره زمستان.